

EXAMENSARBETE

Att bryta mönster

Att inkludera nya generationens invandrare i idrottsundervisning

Mohammed, Alhabib och Amel Balic

Examensarbete i Idrott och hälsa 15hp

Halmstad 2016-01-15

Abstrakt

Författare: Mohammed Alhabib och Amel Balic

Titel: *Att bryta mönster*

Undertitel: *Att inkludera nya generationens invandrare i idrottsundervisning*

Sverige genomgår en utveckling där en generationsväxling som har formats av tidigare flyktingströmmar från exempelvis forna Jugoslavien och Mellanöstern. Även idag tar Sverige emot och hjälper individer med utländsk bakgrund in i det svenska samhället. Detta innebär att skolor också står inför en förändring som skall anpassa sig till behovet som finns i samhället. Det övergripande syftet i detta arbete är att undersöka hur elever med utländsk bakgrund i årskurs nio i en mindre svensk kommun upplever sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter. Ett delsyfte är att undersöka hur läraren upplever att hon/han formar sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter. Denna studie har bedrivits med kvalitativa forskningsmetoder, metoderna vi har använt oss av är intervjuer och observationer. Insamlingen av empirisk data är gjord på två grundskolor i mellersta Sverige med sammanlagt två lärare och sex elever. I resultatet går det att utläsa att lärarna anser att delaktigheten inom undervisningen är viktigt. Från elevernas upplevelser kan vi konstatera att de upplever att läraren inte lyssnar på dem, samt att genomgångarna av olika aktiviteter kan brista. Resultatet visar också att elevernas motivation gentemot och delaktighet i idrottsundervisningen kan avta. Att relationen mellan de olika aktörerna inom idrottsundervisningen kan bidra till ökad motivation, men även hämma den.

Nyckelord: Idrott och hälsa, Inkludering, Lärare, Kommunikation och Undervisning.

Förord

Vi vill först och främst tacka alla som medverkat i vår studie. Vi vill även tacka Lars Kristén för sitt stöd, samt handledning genom arbetets gång. Vi vill även passa på att tacka våra studiekamrater som gett oss väsentliga synpunkter och konstruktiv kritik. Detta arbete hade inte varit genomförbart utan stöd och motivation från vänner och familj. Vid varje motgång var de stödpelarna vi behövde. De var vårt ljus i en väldigt mörk tunnel.

Den pedagogiska grunden i studien bottnar i hur elever med utländsk bakgrund upplever sin idrottsundervisning. Vi undersökte även hur idrottsläraren arbetar för att främja en idrottsundervisning som är inkluderande för alla deltagare, med fokus på elever med utländsk bakgrund. Vi har kollaborerat genom hela arbetet och fördelat arbetsuppgifter som vi tillsammans har övervägt och diskuterat inom uppsatsen. Under arbetsprocessen har vi regelbundet träffats och tagit del av varandras åsikter. Vi vill med vår studie bidra att verksamma och framtida lärare får en tankeställare om bemötandet av elever med utländsk bakgrund inom idrottsundervisningen.

Ett varmt tack till alla som bidragit till vår studie!

Mohammed Alhabib och Amel Balic

Innehåll

Abstrakt

Förord

1. Inledning	6
1.1 Syfte	7
1.2 Frågeställning	7
2. Bakgrund.....	8
3.1 Tidigare forskning	11
3. Teoretisk referensram och Centrala begrepp	15
3.1 Teoretiska referensramar	15
3.1.1 Hermeneutiken	15
3.1.2 Fenomenografi	16
3.2 Begreppsdefinitioner	17
3.2.1 Inkludering	17
3.2.2 Kommunikation.....	18
3.2.3 Delaktighet	19
3.2.4 Relation	19
4. Metod.....	20
4.1 Val av metod	20
4.2 Urval.....	20
4.3 Intervjuguide och Observationslogg	21
4.3.1 Intervjuguide	22
4.3.2 Observationslogg.....	23
4.4 Datainsamling.....	24
4.5 Dataanalys	25
4.6 Etiska ställningstaganden	26
5. Resultat och Analys.....	28

5.1 Att vara kommunikativ.....	28
5.1.1 Lärarnas utsagor	28
5.1.2 Lärarens brist på kommunikation.....	29
5.1.3 Observationsloggarna.....	30
5.2 Att vara delaktig	31
5.2.1 Lärarens utsagor	31
5.2.2 Lärarens betydelse för elevernas delaktighet	31
5.2.3 Observationsloggarna.....	33
5.3 Att vara i gemenskap.....	33
5.3.1 Lärarens utsagor	33
5.3.2 Gemenskapens inflytande hos eleverna	34
5.3.3 Observationsloggar.....	35
6. Diskussion	37
6.1 Resultatdiskussion.....	37
6.1.1 Att vara kommunikativ.....	37
6.1.2 Att vara delaktig	41
6.1.3 Relationerna inom idrottsundervisningen.	42
6.2 Metoddiskussion.....	43
7. Slutsatser och Didaktiska implikationer	46
7.1 Didaktiska implikationer	47
7.1 Vidare forskning.....	48
8. Referenser	49
8.1 Tryckta källor	49
8.2 Elektroniska källor	51
Bilagor	53

1. Inledning

Håkan Larsson menar att forskning om etnicitet och integration i idrottsliga sammanhang är relativt underutvecklat i Sverige. Den svenska etniciteten inom idrottsforskning är välrepresenterad, och den forskningen kan beröra de idrottsliga villkor som människor med annan etnisk bakgrund än svensk kan bemöta. Forskningsläget inom området idrott är magert, men det finns statistik på hur idrottsutövandet ser ut bland ungdomar med annan etnisk bakgrund. Valet gjordes med tanke på att vi som ska forska detta ämne inte funnit mycket forskning som just behandlar hur elever med utländsk bakgrund inkluderas inom idrottsundervisningen. Det finns forskning som behandlar hur nyanlända skall integreras, men inte kring hur elever med utländsk bakgrund inkluderas inom idrottsundervisningen, utifrån elevernas perspektiv.¹

Skolverket menar att skolan skall ta hänsyn till varje elevs behov och förutsättningar. Utbildningen skall vara likvärdig för varje elev, samt att utbildningen skall förbereda eleverna för att bli aktiva att delta i samhället.² Hans Lorentz diskuterar om mångfald är eller borde vara en naturlig del av skolans pedagogiska arbete. Han beskriver att skillnaderna på hur skolor bearbetar denna fråga är som bekant stora. Lorentz hävdar att mångfalden är en självklarhet i den pedagogiska verksamheten på en del skolor, medan en del skolor ännu inte har mångfalden som en självklarhet.³ Detta kan medföra att en del skolor inte uppnår målet som skolverket har framställt att erbjuda alla elever en likvärdig utbildning efter dess villkor och förutsättningar.

¹ Larsson, Håkan, "Lika för alla – om likabehandling i idrott och hälsa", Larsson, Håkan & Meckbach, Jane (red.), *Idrottsdidaktiska utmaningar*, Stockholm: Liber, 2007, 241-243.

² Skolverket, *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*, Stockholm: Skolverket, 2011. 7-11.

³ Lorentz, Hans, "Mot framtidens mångkulturella skola", Lahdenperä, Pirjo & Lorentz, Hans (red.), *Möten i mångfaldens skola: interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*, 1:a uppl., Lund: Studentlitteratur, 2010, 173-177.

1.1 Syfte

Det övergripande syftet i detta arbete är att undersöka hur elever med utländsk bakgrund i årskurs nio i en mindre svensk kommun upplever sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter. Ett delsyfte är att undersöka hur läraren upplever att hon/han formar sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter.

1.2 Frågeställning

1. Hur uppfattar elever med utländsk bakgrund att de har inkluderats inom idrottsundervisningen?
2. På vilket sätt anser läraren i idrott och hälsa att han/hon anpassat undervisningen för att inkludera elever med utländsk bakgrund?

2. Bakgrund

Pirjo Lahdenperä och Margareta Sandström menar att lärare i dagens samhälle skall eftersträva en utvecklad kompetens att möta alla elever likvärdigt oavsett deras språkliga, sociala eller kulturella bakgrund. I Sverige har skolan genomgått en stor förändring de senaste decennierna. Att klassrummen inte längre bygger på homogena grupper som har samma språk- och kulturbakgrund innebar en ny utmaning för skolan. Det krävdes att lärarna behövde fundera över dess lektionsupplägg och uppgifter med utgångsläge i fler kulturer än sin egen.⁴ Skolverket lyfter fram i läroplanen för grundskolan att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Genom denna målsättning eftersträvar skolan att erbjuda en likgiltig utbildning för alla elever. Utbildningen skall främja elevernas utveckling och lärande med utgångspunkt i dess bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper menar Skolverket.⁵

Lahdenperä och Sandström lyfter fram att läraren har en stor roll i skapandet av en givande lärandemiljö som är interkulturell. Den didaktiska utmaningen blir att skapa en lärandemiljö som stimulerar ett ömsesidigt utbyte mellan eleverna med skilda kulturer, men även samspelet lärare och elev. Inom den mångkulturella skolan måste undervisningen främja samspelet mellan individer från skilda kulturer. Att skolan skall vara en plats där olika kulturmöten äger rum är en viktig aspekt. Att tidigt implementeras mekanismer som hjälp vid förståelse av andra individer är ett av pedagogens viktigare budskap. Lärarens förståelse och kompetens har en stor betydelse för inkludering menar Lahdenperä och Sandström.⁶

Ingemar Emanuelsson uttrycker vikten av skapandet av en skola för alla och att inte betrakta avvikelser som en svårighet. Skolan skall vara en plats som främjar mötet mellan elever med olika bakgrund, och skapar en god lärandemiljö för alla. Olikheter hos eleverna skall betraktas som en tillgång som pedagogen använder sig av i sin undervisning.⁷ Charlotte Hyltén-Cavallius lyfter fram att vi skall frångå perspektivet att invandrare är avvikelser som vi skall hjälpa in i svenska samhället, utan istället betrakta dem som en tillgång. Hon använder sig av begreppet nyttoperspektivet som innebär att betrakta individer med utländsk bakgrund

⁴ Pirjo Lahdenperä & Margareta Sandström, ”Klassrummets mångfald som didaktisk utmaning”, Hansén, Sven-Erik & Liselott, Forsman (red.), *Allmändidaktik: vetenskap för lärare*, Lund: Studentlitteratur, 2011, 91-93.

⁵ Skolverket 2011: 7-11.

⁶ Lahdenperä & Sandström 2011: 93-97.

⁷ Emanuelsson, Ingemar, ”Integrering/inkludering i svensk skola”, Jan, Tøssebro (red.), *Integrering och inkludering*, Lund: Studentlitteratur, 2004, 108-113.

har något särskilt att bidra med som kan berika det svenska samhället. Detta kan uppnås om alla deltagare betraktas som en tillgång och får delta med utgångspunkt i sina egna förutsättningar. Verksamheten skall vara öppen och accepterande för unikheten hos individen, samt deltagarna inom verksamheten menar Hyltén- Cavallius.⁸

Relationen mellan lärare och elev är ett viktigt fenomen som skolan måste främja menar Roger Ellmin.⁹ För att främja ett klimat där inkludering är basen för skolans arbete måste relationerna mellan lärare och elever vara starka. Eleverna skall känna att de har möjligheten att utvecklas och styra över sin utbildning. Om eleverna inte känner att de har kontroll över sin utbildning kan känslan av övergivenhet dominera elevernas sätt att tänka, detta kan i sin tur medföra problem i lärarens fostransuppdrag där uppgiften är att fostra självständiga individer. En annan viktig aspekt som Johan Liljestrand lyfter fram är föräldrarnas influenser på skolan. Liljestrand menar på att föräldrarna kan vara en stark aktör till främjandet av ett inkluderande klimat i skolan. Om föräldrarna får möjligheten att vara med och bestämma över sina barns skolgång tillsammans med sina barn kan olika aktörer i skolan vara inkluderade, detta underlättar i sin tur utvecklingen av skolans verksamhet med hjälp av olika aktörer.¹⁰

Ellmin hävdar att eleverna kan influera undervisningen, och att detta kan sin tur medföra positiva aspekter. Att eleverna influerar undervisningen visar att de är engagerade i undervisningen. Att eleverna är engagerade visar på att eleverna är med och deltar i sitt eget lärande vilket är något som många lärare eftersträvar.¹¹ Hur ska läraren då arbeta för ett inkluderande klimat? Det finns givetvis många svar på denna fråga menar Ellmin, olika lärare har olika typer av roller. Dessa roller är i sin tur personligt inspirerade, läraren har alltså en viss personlighet som har lett till att läraren har en viss roll i skolan, Ellmin menar på att läraren måste anpassa sin roll till skolans värdegrund. Det är inte fel att olika lärare har olika typer av roller, men dessa roller måste anpassas till skolans värdegrund för att lärare på bästa sätt skall arbeta enhetligt.¹²

⁸ Hyltén-Cavallius, Charlotte, ”Kulturens mångfald”, Dartsch, Christine & Pihlblad, Johan (red.), *Vem platsar i laget?: en antologi om idrott och etnisk mångfald*, Stockholm: Centrum för idrottsforskning, 2012, 95-96.

⁹ Ellmin, Roger, *Elevers lärande att erbjuda möjligheter*, Johanneshov: TPB, 2011, 75-76.

¹⁰ Liljestrand, Johan, *Demokratiskt deltagande: diskussionen som undervisning och demokrati*, 1:a uppl., Stockholm: Liber, 2011, 43-55.

¹¹ Ellmin 2011: 20.

¹² Ellmin 2011: 56-58.

Kajsa Jerlinder menar på att idrottsundervisningen är starkt präglad av lärarens attityder. Jerlinder hävdar att läraren är en av de starkaste aktörerna till formandet av en miljö där alla elever kan inkluderas.¹³ Lärarens sätt att handskas med olika situationer kan vara en bidragande faktor till att eleverna inkluderas och integreras i undervisningen. Läraren måste tänka på sitt demokratiska uppdrag och inte låta sig influera undervisningen utifrån sin personlighet, detta kan i sin tur vara en utmaning menar Ellmin. Läraren är en människa som influerar och tolkar allt den observerar. Läraren kan inte avvika från att kategorisera och tolka allt som observeras av läraren. Lärarens tolkning görs utifrån tidigare kunskaper och just dessa kunskaper och erfarenheter kan vara en faktor som influerar undervisningen och speglar lärarens personlighet på undervisningen.¹⁴

Tomas Petersson menar på att ämnet idrott och hälsa kan vara en bra metod för invandrarelever att integreras i den svenska skolan, men också i samhället. Petersson menar att idrott och hälsa till stor del är ett praktiskt ämne där läraren oftast instruerar med hela kroppen för att visa hur olika övningar skall utföras och därför behövs inte de språkliga kunskaperna i så stor utsträckning som det gör i övriga skolämnen. Idrotten kan också vara ett sätt för elever med utländsk bakgrund att komma i kontakt med svenska elever och skaffa kompisar. Idrott och hälsa är ämnet då elever får chansen att uttrycka sig på ett fysiskt sätt och detta kan ge invandrarelever chansen att visa vad de kan och därmed stärka deras självförtroende. Att självförtroendet hos elever med utländsk bakgrund stärks kan leda till att dessa elever vågar ta för sig i andra sammanhang och bli en del av gruppen och samhället.¹⁵

Helle Rønholt lyfter fram att idrottsundervisningen är ett väldigt bra forum för socialt lärande. Socialt lärande definieras genom de dimensioner av lärandet som omfattar de mellanmännsliga relationerna, handlingsmönstren, samt attityder till omvärlden. Det är inom idrottsundervisningen som deltagarna lär sig regler, kommunikation och samspel. I skapandet av det sociala lärandet skall pedagogen ha sin utgångspunkt i ett mycket brett lärande, för att deltagarna kan lära sig mer än vad lektionen syftade på att utveckla. Deltagarna kan också ta

¹³ Jerlinder, Kajsa, *Rättvis idrottsundervisning för elever med rörelsehinder: dilemma kring omfördelning och erkännande*, Örebro universitet, Örebro: Institutet för handikappvetenskap, IHV, 2005, 63.

¹⁴ Ellmin 2011: 56.

¹⁵ Peterson, Tomas, 'Idrotten som integrationsarena?', Att möta främlingar / Göran Rystad och Svante Lundberg (red.), 2000, 141-166.

med sig icke eftersträvda attityder och inställningar. Denna typ av lärandeprocess kallas för dolt lärande och är svårt att förutse, men en faktor som pedagogen skall överväga.¹⁶

Rønholt menar på att kännedom kring olika interaktionsformer och regler i bollspel eller annan idrott kan ge utövaren en insikt som gör det möjligt för individen att förhålla sig aktivt kritiskt till de former som idrotten bedrivs under. Att utrusta eleven med kunskap om regler som styr aktiviteten skapar vi en möjlighet för eleven att handla inom sociala situationen. Inom det sociala lärandet lär sig individen av gruppen, och gruppen lär sig av varandra. Det är ett lärande som vi tillsammans skapar menar Rønholt. Det är en viktig utgångspunkt att eleverna har en god inställning och vilja av att lära sig. Därför skall läraren regelbundet arbeta för att skapa en motiverande lärandemiljö utifrån deras förutsättningar.¹⁷

2.1 Tidigare forskning

Jan Erik Ekberg menar att idrotten är ett föränderligt fenomen. Syftet i hans avhandling är att utforska kärnan inom idrott och hälsa. Ekberg hävdar att idrotten idag är ett av de största fenomen som finns i världen. Många ungdomar engagerar sig inom olika grenar av idrotten och att Sverige är ett land som främjar idrotten. Han menar att idrotten är ett utbrett samhällsfenomen och också kopplas mycket till hälsa och ömsesidig respekt. Därför har idrotten tagit allt större plats i samhället. Ekberg menar vidare på att den ömsesidiga respekten som finns bland idrottsungdomar kan sprida sig till andra samhällsinstanser eller andra områden i samhället vilket kan leda till god spiral.¹⁸

I sin avhandling menar Kajsa Jerlinder att lärare inom idrott och hälsa inte anpassar sin undervisning utifrån elevernas förmågor. Inom vissa fall kan idrottslärarna överlåta ansvaret till assistenter som driver elevernas undervisning. Detta menar Jerlinder skapar orättvisa för eleverna som skall ha rätten till undervisning från en ämneskunnig lärare. Jerlinder menar på att individen måste bli erkänd på två olika nivåer. Den första nivån är samhällsnivån, här måste samhället stifta lagar för en mer inkluderande undervisning. Lagarna måste främja och stärka inkluderingen i skolan. I dagens skola kan olika aktörer förhandla kring hjälp som

¹⁶ Rønholt, Helle, ”Socialt lärande”, Annerstedt, Claes, Peitersen, Birger & Rønholt, Helle, *Idrottsundervisning: ämnet idrott och hälsas didaktik*, Göteborg: Multicare, 2001, 325-326.

¹⁷ Rønholt 2001: 326-327.

¹⁸ Ekberg, Jan Erik, *Mellan fysisk bildning och aktivering: en studie av ämnet idrott och hälsa i skolår 9*, Högskolan i Malmö, Malmö: lärarutbildningen, 2009, 24-27.

eleven skall ha eller inte, men lagarna måste stiftas så att alla elever skall få chansen att delta i idrottsundervisningen. Den andra nivån handlar om grupper, vad är normalt i en grupp och vilka normer har skolan? Skolan måste arbeta mer inkluderande i sitt sätt att forma normerna som omger eleverna. Eleverna skall känna att de har möjligheten att påverka sin framtid och lyckas.¹⁹

Jenny Nilsson och Monica Axelsson utförde en studie kring hur nyanlända elever upplever övergången från förberedelseklass till den vanliga undervisningen. Det framkommer att undervisningen inom förberedelseklasserna har stora framgångar med att utveckla elevernas språkfärdigheter i svenska, samt deras läs- och skrivfärdigheter. Förberedelseundervisningen brister dock i att utmana eleverna. När eleverna går till den vanliga undervisningen blir det en motsatt effekt. Utmaningen blir hög för eleverna när flera ämnen ska studeras enbart på svenska. Bristen på kunskap om elevens behov medför att läraren inte kan bidra med hjälp hävdar Nilsson och Axelsson.²⁰

Claire McGlynn och Tim London utförde en studie av hur lärare arbetar med att skapa en inkluderande undervisning. I deras studie framkommer det att lärarna är medvetna om vikten av en inkluderande undervisning. Deltagarna i studien menar på att arbetet sker kontinuerligt för att upprätthålla inkludering. Det finns ingen tidsram för hur länge arbetet skall pågå, utan är ständigt en process. McGlynn och London lyfter fram att skolorna som dem utförde studien på arbetar internt med inkludering. Skolpersonalen kommunicerar och formar egna tillvägagångssätt istället för externa råd. Detta innebär att personal på skolan har ansvaret för att inkludering upprätthålls. McGlynn och London hävdar att det krävs mer forskning kring om extern hjälp eller internt ansvar är lämpligast metod för att uppnå högre inkludering. McGlynn och London går vidare med att beskriva att det finns ett behov att utveckla pedagogiska knep och metoder för att stärka utsatta för diskriminering. Att enbart lyfta fram hur mångfald berikar och är nödvändigt för eleverna är inte tillräckligt menar McGlynn och

¹⁹ Jerlinder 2005: 60-65.

²⁰ Nilsson, Jenny & Axelsson, Monica, “Welcome to Sweden...”, Newly Arrived Students’ Experiences of Pedagogical and Social Provision in Introductory and Regular Classes”, *International Electronic Journal of Elementary Education*, 2013, 158.

London. Elevers öppenhet är ett bra utgångsläge för lärare att skapa en inkluderande undervisning.²¹

Wonseok Choi och Rose Chepyator-Thomson menar att förståelsen av multikulturell undervisning är varierande hos idrottslärare. Detta medför vikten av att lärarutbildningen skall utrusta framtida idrottslärare med kunskaper och tillvägagångsätt, för att hantera en multikulturell undervisning menar professorerna. Att skapa en kulturell medvetenhet på lärarutbildningen säkerställer att nyblivna lärare blir utbildade för att reflektera över sina personliga antaganden, stereotypa föreställningar och beteenden för olika elever. Lärarutbildningen måste få idrottslärare att diskutera skillnaden mellan elevers kulturella- och etniska bakgrund. Genom att belysa mångfalden bland elever kan detta medföra en medvetenhet och förståelse hos idrottslärare.²² Professorerna Choi och Chepyator-Thomson hävdar att det måste bedrivas mer forskning kring kunskaperna om mångfald för idrottslärare.²³

Sandra Arango, Darko Micic och Julio Ponce utförde en studie kring hur invandrare upplever sin integration i den svenska skolan. I dess studie konstaterade kandidaterna en skillnad på förförståelsen och upplevelsen av den svenska kulturen bland intervjupersonerna. Lärarkandidaterna menar på att acceptans av det nya landet och dess kultur är en viktig aspekt i frågan om integration. Den andel elever som accepterade landet och kulturen, innan de började skolan, hade det lättare att lära sig språket. Detta medförde att eleverna tidigt integrerades i undervisningen. För eleverna som hade svårigheter med att acceptera den nya kulturen blev inkludering i den svenska skolan svårare. Eleverna behövde mer tid att lära sig svenska, jämfört med eleverna som accepterade, och inkluderades senare i undervisningen. Arango, Micic och Ponce lyfter fram att språket är en viktig förutsättning av integration. Föräldrarnas påverkan på elevernas attityd till skolan och kulturen är en viktig faktor att ta hänsyn till.²⁴

²¹ McGlynn, Claire & Tim, London, "Leadership for inclusion: conceptualising and enacting inclusion in integrated schools in a troubled society", *Research Papers in Education*, 2013, 172-174.

²² Choi, Wonseok & Rose, Chepyator-Thomson, "Multiculturalism in Teaching Physical Education: A Review of U.S. Based Literature", *Journal of Research*, 2011, 16-19.

²³ Choi & Chepyator-Thomson 2011: 19.

²⁴ Arango, Sandra & Darko, Micic., Ponce, Julio, *Elever med utländsk bakgrund i den svenska skolan -En studie om hur invandrare upplever integration i den svenska skolan*, Jönköping: Högskolan i Jönköping, 2008, Tillgänglig på Internet: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:24500/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2015-11-06).

Kerstin von Brömssen beskriver i sin avhandling att skolan är en social mötesplats för eleverna. Det är på skolan som eleverna formar identiteter, relationer och förståelse för olika fenomen.²⁵ I hennes avhandling framkom det att elever med utländsk bakgrund inte förstod genomgångar som läraren antog att en del kunskaper och förståelse redan fanns hos eleverna. Det var historiskt viktiga personligheter för Sverige som läraren antog att eleverna hade bemött under uppväxten. Eleverna menade att lärarna inte anpassade sin undervisning efter dess förutsättningar, utan antog att en del kunskaper redan var förvärvad, och utgick undervisningen utefter sina antaganden.²⁶ I studien uttryckte en elev att hennes språkliga förståelse ibland hindrade henne från att visa sin verkliga förmåga. Att det var vid provtillfällen som frågorna var för svåra att förstå. När eleven inte förstod hela frågan på provet, svarade hon på delarna av frågan som hon uppfattade.²⁷ I kritiken mot skolan lyfter Brömssen fram en skillnad i fråga om vem eleverna ansåg att ansvaret för deras utbildning var hos. Eleverna med utländsk bakgrund ansåg att ansvaret var deras, medan svenska eleverna tillskrev skolan ansvaret.²⁸

²⁵ Brömssen, Kerstin Von, *Tolkningar, förhandlingar och tystnader. Elevers tal om religion i det mångkulturella och postkoloniala rummet*, Göteborg: Göteborgs Universitet, 2003, 304-306.

²⁶ Brömssen 2003: 299-300.

²⁷ Brömssen 2003: 299.

²⁸ Brömssen 2003: 300.

3. Teoretiska referensramar och Centrala begrepp

3.1 Teoretiska referensramar

I detta kapitel kommer vi att redovisa för de olika teorierna som vi har valt för att analysera den data som samlats in under arbetets gång. Vi har i detta arbete alltså använt oss av hermeneutiken och fenomenografin för att analysera och tolka deltagarnas utsagor och tolka observationerna som gjorts i detta arbete. I kapitlet resultat och analys kommer fenomenografin att utgöra den främsta analysmetoden, senare och i kapitlet för diskussion kommer vi att djupare analysera de olika kategorierna som använts i detta arbete utifrån den hermeneutiska cirkeln och hermeneutikens tolkningsmetoder.

3.1.1 Hermeneutiken

Vi valde att använda oss av hermeneutiska teorier kring tolkningsmetoder. Alltså valde vi i detta arbete att tolka empirin med hjälp av hermeneutiska teorier kring tolkning. Motsatsen till de hermeneutiska tolkningsterorierna är de positivistiska tolkningsterorierna menar Torsten Thurén.²⁹ Thurén menar att de hermeneutiska teorierna används när forskaren pendlar mellan helheten och de olika delarna i skapandet av ett sammanhang. I denna studie har vi pendlat mellan helheten som i detta fall är klassrummet/idrottshallen och de olika delarna som i detta fall är eleverna och läraren i skapandet av sammanhanget, därför använde vi oss av den hermeneutiska tolkningsteorierna. Inom de positivistiska tolkningsteorierna analyserar forskaren varje del i en företeelse, forskare lägger alltså inget större värde till helheten i sin analys av de olika delarna.³⁰ I detta arbete ville vi analysera de olika delarna utifrån den helhet som finns och helheten utifrån de olika delarna som finns och därför ansåg vi att den hermeneutiska tolkningsteorierna är den som är mest lämplig för detta arbete. I denna studie ville vi observera lärarens arbetssätt och elevernas aktivitet utifrån sina egna påståenden för att senare observera helheten och samspelet i klassrummet mellan läraren och eleverna.³¹

I detta arbete använde vi oss av den hermeneutiska cirkeln, då forskaren använder de olika delarna för att förstå helheten, men använder senare helheten för att förstå de olika delarna. Patel och Davidsson menar på att de hermeneutiska teorierna är bra att använda vid olika

²⁹ Thurén, Torsten, *Vetenskapsteori för nybörjare*, 1:a uppl., Stockholm: Runa, 1991, 97-98.

³⁰ Patel, Runa & Davidson, Bo, *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 2011, 27.

³¹ Patel & Davidsson 2011: 26.

typer av analyser.³² Dessa teorier kan hjälpa forskaren att observera helheten utifrån de olika delarna och de olika delarna genom en analys av helheten, dessa teorier ger också forskaren möjligheten att observera ett sammanhang av en företeelse. Vi pendlade alltså ständigt mellan observationerna och intervjuerna för att på bästa sätt diskutera och dra slutsatser.

Inom vår studie konstruerade vi tre kategorier som vi utifrån innehållet i kapitlen ”Bakgrund” och ”Tidigare forskning”, och dessa kategorier valde vi att namnge till ”Kommunikation”, ”Delaktighet” och ”Relation”. Dessa tre kategorier ansåg vi vara lämpligast att använda för att materialet vi bearbetade behandlade dessa kategorier. Vi vill dock poängtera att det kan finnas andra aspekter som påverkar den inkluderande undervisningen, men i vår studie var det dessa aspekter som växte fram under bearbetningen av forskningsläget kring ämnet inkluderande undervisning av elever med utländsk bakgrund.

3.1.2 Fenomenografi

Vi valde i detta arbete att använda oss av fenomenografiska tolkningsmetoder. Detta innebär att vi utifrån undersökning deltagarens upplevelser formar oss en uppfattning kring det fenomen vi studerar. Enligt Lars-Owe Dahlgren och Kristina Johansson används det fenomenografiska tillvägagångssättet inom kvalitativa studier. Den är en del av den hermeneutiska och fenomenologiska tolkningsmetoden. Den fenomenografiska tillvägagångssättet bearbetar forskaren ett valt socialt fenomen med utgångsläge i aktörernas upplevelser. Beskrivningar som deltagarna uppger i sina intervjuer av det fenomen som studien behandlar blir sedan resultatet. Dahlgren och Johansson menar vidare på att aktörernas beskrivningar av verkligheten utifrån dess perspektiv är grundläggande. Hur människor uppfattar och beskriver sin omvärld är en viktig del inom det fenomenografiska tillvägagångssättet.³³ Dahlgren och Johansson beskriver att fenomenografien som tolkningsmetod kan användas för att på bästa sätt förstå och analysera människors utsagor kring sina upplevelser av sin omvärld.³⁴

Vi använde oss av fenomenografiska tolkningsmetoder för att på bästa sätt analysera den data som kategoriserats inom de olika delarna i kapitlet ”Resultat och Diskussion”.

³² Patel & Davidsson 2011: 27-29.

³³ Dahlgren, Lars Owe & Johansson, Kristina, ”Fenomenografi”, Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.), *Handbok i kvalitativ analys*, 2:a, utök. uppl., 2015, 162-164.

³⁴ Dahlgren & Johansson 2015: 162-164.

Fenomenografin behandlar hur olika människor uppfattar sin omvärld och därför valde vi att använda denna metod för att observera verkligheten.

3.2 Begreppsdefinitioner

Inom detta underkapitel kommer vi att förklara de olika begreppen som använts i detta arbete. Kommunikation, delaktighet och relation har i detta arbete fungerat som kategorier som använts för att på bättre sätt redovisa resultatet och slutsatserna. Inkluderingen i detta arbete har varit målet och kommunikation, delaktighet och relation har utgjort tolkningskategorierna av de data som samlats in.

3.2.1 Inkludering

I uppslagsverket Nationalencyklopedin innebär begreppet inkludering följande ”låta ingå som del i viss grupp”.³⁵ I vår studie innebär begreppet inkludering att alla elever skall vara delaktiga i skolans olika miljöer och aktiviteter. Detta innebär även att skolan och dess personal har som utgångspunkt att alla elever är olika, samt att dessa skapar förutsättningar och ett klimat för alla elever att samverka med varandra.³⁶ Skolan och dess personal skall alltså anpassa verksamheten utifrån elevernas olika behov. Elevernas samverkan skall vara på elevernas villkor då undervisningen skall anpassas till just dessa villkor. Eleverna skall inom inkluderingen vara med och vara aktiva utifrån sin förmåga. En viktig aspekt inom fenomenet inkludering är att det finns en exkludering. Att det finns en individ som upplever att han/hon inte är med i gemenskapen. Exkludering kan vara synlig, men även dold.³⁷ Inom detta begrepp är det viktigt att varje individs förmågor och erfarenheter anses vara en tillgång till den stora helheten menar Charlotte Hyltén-Cavallius. Att inte betrakta de utmärkande drag hos en individ som avvikelse, utan med hjälp utifrån individen kunskaper bidra till gruppen.³⁸

Begreppet integrering innebär att en elev anpassar sig till skolan och dess undervisning för att uppnå delaktighet. Till skillnad från inkludering där skolan och miljön anpassas till elevens förutsättningar. I uppslagsverket Nationalencyklopedin menar på att innebörden av ordet är detsamma för inkludering. Integrering betyder ”process som leder till att skilda enheter

³⁵ NE.se, ”Sökord: Inkludering”, *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-. Tillgänglig på Internet: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inkludera> (Hämtad 2015-12-30).

³⁶ Svenska Unescorådet, Specialpedagogiska skolmyndigheten, *Riktlinjer för inkludering: att garantera tillgång till utbildning för alla. Del 1 – inlägga 2008*, 2008.

³⁷ Emanuelsson 2004: 105-107.

³⁸ Hyltén-Cavallius 2012: 95-96.

förenas”.³⁹ En viktig aspekt inom fenomenet integrering är att det finns en segregation. Att det finns en avvikelse från det som betraktas vara det normala. Eleven betraktas vara avvikande och skall med hjälp av skolan formas till att bli ”normal” och delta inom den vanliga undervisningen. Enligt Ingemar Emanuelsson har begreppets innebörd vuxit till att beskriva en slags behandlingsmetod för att bota det som är avvikande. Inom skolor finns specialverksamheter som arbetar med olika elevers behov, och istället för att eleverna skall samverka, oberoende av förutsättning och behov med varandra, bedrivs det en segregering undervisning inom skolan. Emanuelsson menar på att eleverna skall samverka med varandra inom undervisningen, och inte uppdelas efter exempelvis en kategori, och bedriva en specialundervisning. Emanuelsson lyfter fram att begreppet integrering har använts på ett missvisande sätt i samband med skola och undervisning. Detta gav upphov till att framställa ett nytt begrepp, och det nya begreppet blev inkludering.⁴⁰

3.2.2 Kommunikation

I uppslagsverket Nationalencyklopedin beskrivs kommunikation på följande sätt ” överföring av information mellan människor...”.⁴¹ Kommunikationen mellan lärare och elev, samt elev och elev är en viktig aspekt att utvärdera inom undervisningen. Att läraren skall förmedla instruktioner till eleverna är en betydelsefull del för elevernas förståelse och inläring. Om eleverna inte förstår instruktionerna till en aktivitet kan detta leda till att lektionens syfte inte uppfylls eller att eleverna blir passiva inom aktiviteterna. Att läraren är medveten om elevernas förutsättningar och överväger detta i hans/hennes planering är essentiellt.⁴² Inom ämnet idrott och hälsa är inte den verbala kommunikationen lika avgörande som i de teoretiska ämnen, för att läraren kan instruera med hjälp av kroppen i olika aktiviteter. Det finns olika kommunikationsvägar för idrottsläraren att förmedla instruktioner inom idrottsundervisningen utan att använda sig av ord.⁴³

³⁹ NE.se, ”Sökord: Integrering”, *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-, Tillgänglig på Internet: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/integration> (Hämtad 2015-12-30).

⁴⁰ Emanuelsson 2004: 105-107.

⁴¹ NE.se, ”Sökord: Kommunikation”, *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-. Tillgänglig på Internet: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kommunikation> (Hämtad 2016-01-13).

⁴² Lahdenperä & Sandström 2011: 93-97.

⁴³ Peterson 2000: 141-166.

3.2.3 Delaktighet

I uppslagsverket Nationalencyklopedin beskrivs delaktighet på följande sätt ”aktiv medverkan”.⁴⁴ Att vara aktiv deltagare måste inte innebära att eleven uppnår den delaktighet inom undervisningen som Skolverket eftersträvar att eleven skall ha. Skolverket lyfter fram att skolan skall ha utgångsläge i elevernas förutsättningar och inkludera de i skolans olika aktiviteter.⁴⁵ Det innebär också att eleverna skall ges förutsägningen att vara delaktiga i att forma sin undervisning. Detta medför att läraren skall inkludera elevernas intresse i planeringen av deras undervisningen.⁴⁶ Att eleverna upplever sig inkluderade i planeringen av undervisningen kan öka delaktigheten.⁴⁷

3.2.4 Relation

Relationen är en viktig del som läraren skall främja och arbeta med inom idrottsundervisningen.⁴⁸ Att läraren skapar en god relation till eleverna kan ge läraren en tydligare bild av elevens förmågor och intressen i planeringen av undervisningen.⁴⁹ Skolverket beskriver inom syftet för idrottsundervisningen följande ”Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra”.⁵⁰ Idrottsundervisningen är ett unikt forum för eleverna att integrerar och lära av varandra. Det blir lärarens uppgift att skapa en lärandemiljö som eleverna får möjlighet till att skapa en stark gemenskap till varandra. Genom de olika aktiviteterna får eleverna möjlighet att träna sina sociala förmågor som de senare kan ha nytta av i samhället.⁵¹

⁴⁴ NE.se, ”Sökord: Delaktighet”, *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-. Tillgänglig på Internet: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/delaktighet> (Hämtad 2016-01-13).

⁴⁵ Skolverket 2011: 7-10.

⁴⁶ Ellmin 2011: 56.

⁴⁷ Jerlinder 2005: 60-65.

⁴⁸ Ellmin 2011: 75-76.

⁴⁹ Nilsson & Axelsson 2013: 158.

⁵⁰ Skolverket 2011: 51.

⁵¹ Rønholt 2001: 325-327.

4. Metod

I detta kapitel kommer vi att presentera de olika typer av intervjuer och observationer som finns för att sedan motivera till valet av just de metoder vi valde i genomförandet av detta arbete.

4.1 Val av metod

Detta är ett kvalitativt arbete, detta innebär att vi som forskat inom arbetet har tolkat det resultat som vi har samlat. Runa Patel och Bo Davidson menar att tolkningen är viktig inom kvalitativa studier. Forskaren måste tolka informationen för att informationen skall bli till fakta. Visserligen tas informationen ur kontext vid forskarens tolkning, men att forskaren tolkar informationen är ett viktigt steg i hanteringen av den information som samlats in. Inom kvalitativa studier använder sig forskare av text eller begrepp för att beskriva verkligheten, till skillnad från de kvantitativa studier som använder sig av variabler för att beskriva verkligheten.⁵² Vi har alltså tolkat informationen utifrån de hermeneutiska tolkningsteorierna och fenomenografiska tolkningsmetoderna för att beskriva verkligheten. I vissa fall kan tolkningen av informationen vara subjektiv menar Peter Strålfors och Anders G Olsson, men forskaren kan nästan aldrig tolka information på ett objektivt sätt då enbart urvalet av forskningsämne är subjektivt.⁵³

4.2 Urval

Vi har i detta arbete valt att tillämpa ett strategiskt urval av skolor. Ett strategiskt urval är ett målinriktat urval av klart definierade kriterier för studien menar Jan Trost.⁵⁴ I vår studie innebär det valet av elever med utländsk bakgrund. För att välja skolor användes sökmotorn SIRIS⁵⁵ från Skolverket där vi tittat på elevstatistiken från 2014 i en kommun i mellersta Sverige. Vi fokuserade på statistiken av elever med utländsk bakgrund, alltså elever som antingen är födda i utlandet eller har föräldrar som är födda i utlandet. Elever med utländsk bakgrund valde vi att använda som fokusgrupp i vår studie. Anledning till valet att ta hjälp av

⁵² Patel & Davidson 2011, 33-34.

⁵³ Strålfors, Peter & AndersG, Olsson, *Vetenskapligt förhållningssätt: introduktion till ett vetenskapligt tänkande och arbetssätt speciellt inom biomedicinsk forskning*, Lund: Studentlitteratur, 1998, 68-69.

⁵⁴ Trost, Jan, *Kvalitativa intervjuer*, 4:e, [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010, 137-143.

⁵⁵ Skolverket, SIRIS, [Siris.skolverket.se](http://siris.skolverket.se), 2014, Tillgänglig på Internet: <http://siris.skolverket.se/siris/F?p=Siris:1:0> (Hämtad 2015-11-21).

SIRIS rapporter var att vi ville forska inom två skolor med hög invandrartäthet. Vår studie behandlar hur elever med utländsk bakgrund i årskurs nio i en mindre svensk kommun upplever sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter, för studiens syfte är det essentiellt att det finnas elever med skilda kulturella bakgrunder. Efter att vi hittat skolor som vi ansåg var lämpliga för vår studie, skickade vi mail till skolorna med högsta procentuella antalet av elever med utländsk bakgrund.

För att på bästa sätt beskriva de olika aktörernas känslor i klassrummet intervjuade vi sex elever och två lärare. I studien har vi även tillämpat ett bekvämlighetsurval och begränsat oss till elever med utländsk bakgrund i mellersta Sverige. Ett bekvämlighet urval är när forskaren använder sig av deltagare som är nära tillgängliga för studien. Bekvämlighetsurval inom denna studie är urvalet av område som vi valde att genomföra vår studie på.⁵⁶ I detta arbete har vi främst fokuserat på att intervjua idrottslärare och elever i mellersta Sverige, detta urval gjordes med tanke på att vi som forskare valt att rikta in oss på just denna lärar- och elevgrupp. Anledningen till valet av fenomen eller elevgrupp är på grund av bristen av forskning inom detta område.

4.3 Intervjuguide och Observationslogg

I detta arbete har vi valt intervjuer och observationer som datainsamlingsmetod. Genom att kombinera observationerna med intervjuerna kunde vi observera tydlighet i hur lärare driver sina lektioner, vilka metoder läraren använder i mötet med elever som inte har en svensk bakgrund. Vi valde att intervjua både lärarna och eleverna för att på bästa sätt analysera det sociala samspelet mellan dessa aktörer. Vi ville inte endast behandla en aktör utan båda, samt använda observationerna som kontroll för aktörernas utsagor.

Vi har i detta arbete valt att kombinera två datainsamlingsmetoder och dessa är intervjuer och observationer. Vi har använt oss av strukturerade intervjuer och icke deltagande observationer. Inom båda dessa datainsamlingsmetoder kommer intervjuguiden och observationsloggarna att vara av stor vikt för oss forskare. Intervjuerna valde vi att utföra i anslutning till observationstillfällena, detta med tanke på att observationerna skall fungera i kontrollerande syfte. Vi ville att läraren och eleverna skulle berätta sin åsikt innan

⁵⁶ Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2:a, [rev.] uppl., Malmö: Liber, 2011, 114.

observationen av lektionen påbörjades. Genom att kombinera intervjuerna med observationerna kunde vi se helheten som i detta fall blir samspelet mellan de olika aktörerna. Att använda de olika delarna för att analysera helheten är första steget i denna uppsats, men att senare använda helheten för att observera de olika delarna kunde för oss fungera som en kompletterande aspekt i konstruktionen av slutsatser.

4.3.1 Intervjuguide

I detta arbete valde vi att utföra strukturerade intervjuer, anledningen till valet av strukturerade intervjuer är på grund av att vi är två forskare inom denna studie. Vi genomförde intervjuerna enskilt. Att ställa följdfrågor hade kunnat innebära att vi fått skeva svar. Vi ville till den största möjliga mån vara neutrala och sakliga i utförandet av intervjuerna, samt inte leda respondenternas svar. Inom denna studie har vi intervjuat elever som går i nionde klass, dessa räknas fortfarande som barn. Att ställa frågor till eleverna och låta eleverna öppet svara på dessa frågor ger oss som forskare chansen att senare analysera respondenternas utsagor utifrån elevernas dimensioner. Dahlberg och Johansson menar på att dimensionen som är viktig för intervjuaren inte alltid är lika viktig för respondenterna.⁵⁷ Vi ville i denna studie att låta eleverna berätta kring sin egen dimension av de frågor som vi ställde utan att ställa följdfrågor som kan påverka elevernas dimension. Intervjuerna utfördes i den skola som eleverna gick på, vi spelade in intervjuerna, sedan transkriberade vi intervjuerna. När vi hade transkriberat intervjuerna kunde vi sedan fokusera på olika kategorier att analysera.

Vi delade in intervjuguiden i fyra olika teman som ni hittar inom Bilaga 1 "Intervjufrågor till lärare och elever". Dessa delar döpte vi till "Uppvärmning", "Idrottsundervisningen", "Eleven och "Läraren". Inom den inledande delen av intervjuformuläret började vi med lättare frågor, för att få respondenten bekväm och få uttrycka sina tankar. Denna teknik kallas för "tratt-tekniken" som innebär att inte inleda med frågor som är direkta i förhållandet till undersökningen, för att sedan ställa frågor som berör studien.⁵⁸ Vidare inom intervjuformuläret valde vi att använda oss av teman som behandlar de två aktörerna inom

⁵⁷ Dahlberg och Johansson 2015:162.

⁵⁸ Kvale, Steinar & Svend Brinkmann, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, 2:a uppl., 2009, Stockholm: Studentlitteratur, 146.

idrottsundervisningen, samt faktorer som påverkar dess undervisning. Intervjufrågorna är framtagna med inspiration av vår bakgrund och tidigare forskning. Nästkommande tema behandlar hur undervisningen upplevs och fungerar, för att sedan avslutas med fokus på aktörerna inom undervisningen. Innan vi påbörjade varje intervju upprepade vi respondenternas rättigheter och informerade dem kring studiens syfte, för att säkerställa villkoren och användningsområdet av intervjun förmedlats korrekt för deltagaren.

Vid utformningen av intervjufrågorna använde vi kapitlen ”Bakgrund” och ”Tidigare forskning” i konstruktionen av intervjufrågor. Steinar Kvale och Svend Brinkmann beskriver att utformningen av forskningsfrågor är av yttersta vikt att forskaren överväger inför intervjun. Ordningsföljden, frågeformuleringen och klimatet är faktorer som kan påverka respondentens svar.⁵⁹ Vi valde i detta arbete att utforma en strukturerad intervjumall. Anledningen till att vi valde strukturerade intervjufrågor är för att vi som forskare inte ville påverka utfallet av studien. Vi formulerade enskilda intervjufrågor till eleverna och andra intervjufrågor till lärarna. Frågorna som vi utformade till eleverna och lärarna berör dock samma område. Det som skiljer intervjufrågorna är den anpassning som vi har gjort för att nå fram till respondenten. Vi ansåg att det inte var möjligt att använda oss av samma intervjufrågor till både lärare och elever, om vi hade använt samma frågor hade det inneburit att syftet inom detta arbete inte hade uppfyllts. Vi ville inte leda respondenternas intervjuer utefter vår förförståelse. Vi använde oss av inspelningsfunktionen på våra mobiltelefoner för att spela in samtalet.

4.3.2 Observationslogg

I detta arbete har vi använt oss av observationer, detta gjorde vi för att på bästa sätt observera helheten i den företeelse som vi valt att forska kring som i detta fall är klassrummet. Patrik Aspers menar att det finns två olika typer av observationer.⁶⁰ De olika observationerna brukar benämnas som deltagande- och klassiska observationer. Vi valde att i detta arbete använda oss av de klassiska observationerna. Inom de klassiska observationerna ställer sig forskaren utanför en företeelse och observerar denna företeelse utifrån. Inom deltagande observationer är forskaren med i en företeelse och påverkar denna.

⁵⁹ Kvale & Brinkmann 2009: 150-154.

⁶⁰ Aspers, Patrik, *Etnografiska metoder att förstå och förklara samtiden*, TPB, 2012, 104-105.

I detta arbete valde vi att utgå från de strukturerade observationerna (se Bilaga 4 ”Mall för Observationslogg”). Vi delade in observationerna i tre kategorier ”Idrottsundervisning”, ”Lärare” och ”Elev”. Vi arbetade induktivt genom att observera samspelet mellan de olika delarna som skapar helheten, utifrån den kategoriindelningen vi gjort. Observationerna har också ett kontrollerande syfte, för att stärka eller ifrågasätta intervjuerna valde vi att observera samspelet mellan de olika aktörerna. I detta arbete valde vi att intervjua eleverna och läraren, med intervjuerna kunde vi utforska vad eleverna och läraren verkligen ansåg kring sin undervisning som lärare, eller kring sin delaktighet som elev.

Inför observationerna använde vi oss av samma tematisering som inom intervjuformuläret. De tre teman vi valde att observera var ”Idrottsundervisningen”, ”Läraren” och ”Eleven”. Vi ansåg att det var lämpligast att begränsa oss till dessa tre teman för vår studie. Vi ville ha frihet i vår observation med fokus på ämnet vår studie behandlar. Under observationerna gjordes anteckningar om vad som pågick i klassrummet, med översiktliga tidsredovisningar av olika skeden och händelser. Vi valde att icke delta inom undervisningen, utan observerade på fenomenet. Efter observationen summerades iakttagelserna.

4.4 Datainsamling

Vi började genom att skicka ut formulär till skolorna där vi beskrev arbetet och vad vi skulle forska kring (se Bilaga 2 “ Brev till skolorna”). Vi använde oss av sökmotorn Siris för att hitta lämpliga skolor för vår studie. Efter vi fått resultat på vilka skolor som var lämpliga mejlade vi ut vårt brev till skolornas rektorer. När vi fick svar från de skolor vi skickade ut förfrågningarna till bestämde vi en tid för vår träff. Efter att rektorerna godkänt att studien kunde genomföras i skolorna, fick vi lärarnas telefonnummer. Vi kontaktade genast lärarna och bestämde en tid då vi kunde träffa lärarna för att genomföra observationerna och intervjuerna.

Intervjuerna och observationerna varierade i tid. Intervjuerna med eleverna tog i snitt ca 10 minuter och med lärarna ca 20 minuter. Observationerna tog ca 50-60 minuter per observation. Intervjuerna spelades in på våra mobiltelefoner, då dessa telefoner har inspelningsutrustning. För att inte glömma bort delar av respondenternas utsagor valde vi att använda oss av inspelningsfunktionen på våra mobiltelefoner för att spela in samtalet.

Det finns aspekter inom observationsmetoderna som kan påverka den företeelse som skall utforskas. Även om forskaren väljer att stå utanför en företeelse som ska observeras kan forskarens närvaro påverka aktörerna inom den klassiska observation. Inom en deltagande observation kan forskaren bli för involverad i den observerade företeelsen och detta kan göra att forskarens påverkan blir allt för stor för att andra deltagare skall ha ett aktivt deltagande i observationen menar Lars Torsten Eriksson och Paul Wiersma.⁶¹ Vi valde att använda oss av klassiska observationer för att på bästa sätt låta aktörerna i en företeelse bidra i samspelet som sker i klassrummet. Observationerna i detta arbete strukturerades utifrån de olika teman som finns i intervjuguiderna, vi valde att strukturera in observationerna i olika teman för att på bästa sätt kategorisera de olika företeelser som sker i klassrummet. Vi började genom att renskriva observationsloggarna för att sedan använda citat ur dessa som styrker analysen inom kapitlet "Resultat och Analys".

4.5 Dataanalys

Vi transkriberade de olika intervjuerna för att senare kunna sammanställa det gemensamma i både lärarnas- och elevernas utsagor och konstruera olika kategorier, dessa kategorier analyserades utifrån fenomenografisk ansats. Vi valde i detta arbete att kategorisera de olika utsagorna från respondenterna, Kvale och Brinkman menar på att kategoriseringen är en viktig företeelse, detta för att forskare ska se sammanhang i respondenternas utsagor.⁶² Dessa kategorier konstruerades utifrån innehållet i kapitlen "Bakgrund" och "Tidigare forskning". Vi ansåg att utförandet av pilotintervjuer inte var nödvändigt, med tanke på att litteraturen försåg oss med de kategorier som vi ansåg vara lämpliga inom denna studie. Vi valde senare att "Meningskoncentrera" resultatet inom de olika kategorierna, alltså att vi sammanförde lärarnas och elevernas utsagor samt det som observerades inom samma kategori, detta för att senare kunna analysera de olika utsagorna utifrån samma förutsättningar och kategorier.⁶³ De olika kategorierna namngavs följande:

- Kommunikation
- Delaktighet.

⁶¹ Eriksson, Lars Torsten & Paul Wiedersheim, *Att utreda, forska och rapportera*, Johanneshov: TPB, 2011, 97.

⁶² Kvale & Brinkman 2009: 220-221.

⁶³ Kvale och Brinkman 2009: 221.

- Relation.

Vi delade in utsagorna av respondenternas intervjuer under samma kategori, detta för att på bästa sätt analysera respondenternas svar utifrån samma kategori. Efter att vi delat in elevernas och lärarnas utsagor inom olika kategorier kunde vi därmed också komplettera dessa med observationerna som gjordes. Att observationerna gjordes parallellt med intervjuerna, kunde ibland stärka eller ifrågasätta olika utsagor av respondenterna. Att använda båda dessa metoder för att samla in data gav oss chansen att analysera det insamlade data med hjälp av den hermeneutiska cirkeln då vi pendlade mellan helheten som är undervisningen i klassrummet och de olika delarna som är läraren och eleverna för att konstruera slutsatser.

Patel och Davidsson menar att forskaren ständigt står inför en problematik när det handlar om tolkningen av olika fenomen.⁶⁴ En forskare vill att resultatet ständigt skall vara objektivt, detta menar Patel och Davidsson är svårt, då forskaren hela tiden gör urval av subjektiv karaktär. Forskaren väljer exempelvis syfte, frågor, material, område där forskningen skall ske och analyserar sitt resultat vilket innebär att forskarens val ständigt är subjektiva och detta influerar forskningen.⁶⁵

4.6 Etiska ställningstaganden

Vetenskapsrådet har framställt fyra etiska huvudkrav som forskare inom humanistiska -och samhällsvetenskapliga studier skall ta hänsyn till inför sin studie. Dessa fyra huvudkrav delas in i ”Informationkravet”, ”Samtyckeskravet”, ”Konfidentialitetskravet” och ”Nyttjandekravet”.⁶⁶ I vår undersökning har vi arbetat med dessa krav på ett omfattande sätt. Vi har informerat deltagarna via ett mail som vi skickade ut till skolorna, för att se intresset av deltagandet för studien. Vidare har vi upprepat informationen för deltagarna när vi var ute på skolorna, för att säkerställa dess förståelse till dess rättigheter.

Informationskravet innebär att undersökningsdeltagarna skall informeras om syftet med studien och vilka villkor som gäller för dess medverkan. Intervjuaren skall berätta om vinsterna som forskningen kan utvinna, för att motivera till deltagande. Vi meddelande

⁶⁴ Patel & Davidsson 2011: 24-25

⁶⁵ Patel & Davidsson 2011: 29-30.

⁶⁶ Vetenskapsrådet, *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, Stockholm: Vetenskapsrådet, 2002, 5-6.

deltagarna inom mailet vi skickade ut till skolorna, samt att vi upprepade det vid intervjutillfället. Vi uppgav våra kontaktuppgifter vi eventuella frågor.⁶⁷

Samtyckeskravet innebär att forskaren skall fråga efter deltagarnas samtycke att utföra undersökningen. När deltagarna är under 15 år skall samtycket begäras av vårdnadshavaren, men även från deltagaren. Om undersökningen inte behandlar frågor av privat eller känslig karaktär kan samtycket erhållas via företrädare, alltså lärare eller skola. Vi skickade frågeformuläret för eleverna till skolorna, samt samtyckesblanketter vi framställde för eleverna (Se Bilaga 3 ”Samtyckesblankett”). När vi fick tillbaka påskrivna samtyckesblanketterna bestämde vi ett datum med läraren för genomförandet av studien.⁶⁸

Konfidentialitetskravet innebär att forskaren upprätthåller anonymitet av deltagarna inom sin undersökning. Vi informerade deltagarna vid intervjutillfället att den insamlade data som vi erhåller skall inte vara tillgänglig för obehöriga. Vi beskrev för deltagarna att deras medverkan blir okänt, och att skolan blir anonym vid rapportering av denna studie. Detta innebär att vi som forskare säkerställer anonymitet av alla deltagare och skolor som väljer att medverka i vår studie.⁶⁹

Nyttjandekravet innebär att forskaren säkerställer att insamlat material enbart kommer användas för forskningens ändamål. Vi informerade deltagarna hur och av vem informationen blir tillgänglig. Att arbeta noggrant med dessa kriterier reducerade riskerna till etiska misstag i utförandet av intervjuerna och observationerna i vårt arbete, och på så sätt uppnå en hög kvalitet, dels för vår egen skull, men främst för att visa hänsyn för de inblandade.⁷⁰

⁶⁷ Vetenskapsrådet 2002: 7-8.

⁶⁸ Vetenskapsrådet 2002: 9-11.

⁶⁹ Vetenskapsrådet 2002: 12-13.

⁷⁰ Vetenskapsrådet 2002: 14.

5. Resultat och Analys

Inom detta kapitel kommer vi att presentera de olika citaten utifrån lärarnas och elevernas utsagor inom olika kategorier. De tre kategorier utgör strukturen för detta arbete är ”Att vara kommunikativ”, ”Att vara delaktig” och ”Att vara i gemenskap”. I detta arbete valde vi att använda oss av fingerade namn på deltagare och skolor. Läraren inom detta kapitel kommer att presenteras som lärare A och lärare B. Eleverna inom detta kapitel kommer benämnas utifrån siffrorna 1-6. Lärarna jobbar på olika skolor och varje lärare undervisar tre elever av de elever som har blivit intervjuade.

5.1 Att vara kommunikativ

Nedan kommer vi att presentera lärarnas och elevernas utsagor kring kategori delaktighet.

5.1.1 Lärarnas utsagor

Lärarna inom denna studie menar på att dess kommunikation är bra och att de kan nå fram till sina elever. Lärarna menar vidare på att språkkunskaperna inte är av stor vikt när det handlar om ämnet idrott, lärarna menar på att det finns utmaningar. Dess finns främst utmaningen återfinns i genomgången av nya aktiviteter.

”försöker lära sig mer av språket just på idrotten eftersom man alltid inte behöver kunna språket man förstår ändå. När man ser vad de andra gör och sådär det är en inkörsport [...] en hel del aktiviteter bygger också på att man gjort det innan alltså det hänger ihop[...] Är det första gången eller andra gången man gör saker så behöver man gå igenom det tydligare.[...] Det är helt obegripligt... hur de kan fråga om samma regler fast att de vet för att jag vet att de vet nämligen...i vissa saker.[...]beror ju inte på att de inte förstår utan beror på att de inte lyssnar. Och det är ju upp till mig att få de att lyssna.[...]... jag är någonstans mittemellan skulle jag vilja säga. Det kan jag säkert förbättra.[...] det finns lite folk som hjälper till...” (Lärare A).

”Idrott är ett ämne som man inte behöver det svenska språket för att kunna delta, fotboll är en internationell sport där alla förstår reglerna. Om man ska förklara nya sporter kan det vara svårt att förklara[...]Det går bra... det är viktigt att när vi kör en sport så skall alla komma in i den och förstå sig på sporten inte bara ett visst antal grupper[...]... extra personal... Det är bra för att de kan komplettera mitt syfte i idrotten” (Lärare B)

En viktig faktor som lärarna lyfter fram är att eleverna inte lyssnar till lärarnas instruktioner. Lärare A menar på att elevernas förståelse är bra, men att de sällan lyssnar till läraren. Båda lärare menar på att dess kommunikation med eleverna kan förbättras. Läraren A uttrycker att bristen inte finns i förståelsen, utan inom hur eleverna lyssnar. Lärare B menar på att det är svårt att förklara nya sporter. Lärarna kan använda sig av resurser som skolan har tillgång till för att hjälpa eleverna att uppnå målen. Ibland krävs mer insatser än den som erbjuds genom idrottslektionen. Det vi kan utläsa är att det ibland kan vara svårt att få eleverna att lyssna och lära sig nya sporter.

5.1.2 Lärarens brist på kommunikation

Nedan kommer vi att presentera elevernas utsagor. Utsagorna som tillhör detta underkapitel är baserade utifrån svaren på frågorna som berör hur eleverna uppmärksammas av läraren inom idrottsundervisningen.

”... ibland kan det vara konstigt eftersom att läraren inte förklarar för oss hur vi ska göra, så och så[...]Dom lyssnar inte på elevernas förslag och så. Dom går alltid efter deras förslag, dom bryr sig om sig själva och inte om oss.” (Elev 1)

”Lärarna dom säger bara en sak, dom visar inte hur man ska göra. Dom som är nya och inte kan svenska, dom måste se vad lärarna ska göra, sen dom ska förstå.” (Elev 2)

”... att läraren tar inte åt sig av det vi säger och inte gör som han vill...” (Elev 3)

”... läraren lyssnar inte på oss. Killarna får bestämma[...]. Om tjejerna får bestämma mer och lärarna lyssnar![...] Jag fattar ingenting av vad han menar, sen när jag inte förstår hänger man inte med och då kan man inte vara med länge...då känns det jobbigt då ser man ut som en dumbom...” (Elev 5)

”... känner inte att vår lärare lyssnar på oss så utan det är mer såhär har han bestämt att vi ska spela fotboll under en hel lektion så blir det så fast att om det är några tjejer eller killar

som inte vill vara med på det så måste vi ändå vara med. Vissa skolkar ju så aaa så det är inte så många på vår lektion ibland[...]han lyssnar ju mer på killarna än vad han lyssnar på oss.” (Elev 6).

Eleverna upplever att lärarna oftast inte lyssnar på deras förslag. Detta kan medföra att eleverna upplever en exkludering av läraren som i sin tur kan leda till att dess motivation till ämnet sjunker. Lärarna anser att dess kommunikation är fungerade, då svenska språket inte utgör ett hinder för elevernas delaktighet. Däremot anser elevernas som har presenterats inom detta underkapitel att kommunikationen inte alltid är fungerande i alla sammanhang. Eleverna lyfter fram att läraren skall visa hur övningarna skall utföras. Detta kan medföra att förståelsen till aktiviteterna ökar menar eleverna.

5.1.3 Observationsloggarna

Nedan kommer vi att presentera våra observationsloggar från idrottslektionerna vi observerade på. Inom dessa observationsloggar fokuserar vi på kommunikationen som sker inom undervisningen.

“Läraren pratade i ett lugnt tempo och försökte under sina genomgångar att överblicka hela gruppen för att se om alla elever förstår det han har genomgång kring. Ibland kunde vi observera att han frågade eleverna om de förstod och han repeterade vissa instruktioner.[...] L Läraren gav eleverna god feedback och uppmanade eleverna att fortsätta hjälpa varandra.” (Skola Y)

”Vi observerade att eleverna diskuterade med varandra i formandet av sin koreografi.[...] Lektionen slutade genom att läraren samlade eleverna i en stor cirkel och frågade dess om arbetsuppgiften, samt gav lite råd till eleverna.” (Skola X)

Utifrån observationsloggarna kan vi inte utläsa att lärarnas kommunikation med eleverna brister. Inom observationsloggen Y kan se observera att läraren pratar med hela klassen under större genomgångar, samt går runt och ger feedback till eleverna. Ett exempel som vi kan utläsa från observationsloggen X är att läraren cirkulerar i idrottshallen och ger eleverna feedback. Vi kan utläsa från observationslogg X att eleverna kommunicerar med varandra under idrottslektionen. Undervisningen kan bli ett forum för dess sociala samspel och formandet av relationer.

5.2 Att vara delaktig

Nedan kommer vi att presentera lärarnas och elevernas utsagor kring kategorin delaktighet.

5.2.1 Lärarens utsagor

Lärarna inom denna studie hävdar att delaktighet är en mycket viktig aspekt. Lärarna uttrycker att alla elever skall vara delaktiga inom undervisningen. Nedan kan vi utläsa lärarnas utsagor.

”Det finns ingen som är utanför oavsett vi har ingen ehh någon grupp för elever som ska behöver något speciellt stöd eller något, utan alla oavsett problem eller nationalitet så kommer dem till idrotten.[...] Vi måste ta hänsyn till alla elever.[...] har vi ju någon mer som assistent som åker de kan inte simma ett par av de.(Lärare A)

”Jag brukar titta på undervisningen och utgå från det behov, jag ser att klassen behöver. Jag brukar fråga klassen hur dem vill göra och komplettera det med det jag behöver göra.”(Lärare B)

Lärarna anser att elevernas delaktighet är viktig inom idrottsundervisningen. Båda lärarna anser att elevernas intresse skall tillgodoses för att öka dess delaktighet. Utifrån utsagorna kan vi utläsa att lärarna använder sig av resurser som finns på skolan. Detta för att nå fram till sina syften. Inom intervjuerna menar lärarna A och B att delaktigheten inom undervisningen är en viktig aspekt att arbeta med. Alla elever skall delta och vara inkluderade inom undervisningen. Lärare A hävdar att alla elever är delaktiga inom hans undervisning och att han inte utför någon särskild anpassning. Alla elever deltar inom samma vanliga undervisning hävdar Lärare A. Lärare B uttrycker att han för ett samtal med eleverna för att inkludera dess inom undervisningen.

5.2.2 Lärarens betydelse för elevernas delaktighet

Eleverna menar på att delaktigheten är viktig, eleverna menar vidare på att dess idrottsliga sammanhang kan leda till att de blir mer delaktiga, men också leder till att klasskamraterna blir delaktiga i undervisningen.

”lyssnar inte på elevernas förslag och så. De går alltid efter deras förslag [...]Jag är en väldigt duktig idrottare och så påverkar på det sättet att många vill vara med mig och så”
(Elev 1)

”För det mesta, men ibland inte[...]Jag är inte den som är blyg och sånt där och jag vill spela med folk och sen finns det vissa i klassen som inte kör någon sport och sånt där, då passar jag dom och såhär. Försöker få de med i spelet.”(Elev 2)

”Om vi har någon idrottslektion och jag säger att det inte är kul, då säger han att det inte spelar någon roll och att han har planerat lektionen så det är bara att köra på[...]. Han har en bild i huvudet om hur det ska se ut och det får inte se ut på ett annat sätt[...]. Att vi får lite mer fritt!”(Elev 3)

”Ja det gör han” (Elev 4)

”Nej verkligen inte, inte någon av tjejerna i alla fall... läraren lyssnar inte, vi får inte göra som vi vill.” (Elev 5)

”... han behandlar killar på ett sätt och oss tjejer på ett sätt. Jag har ett exempel, nu när vi under veckan så var vi och simma och jag har ju några klasskamrater, tjejer då, som bär slöja som inte får visa sin, sin kropp då för killar, vilket alla i klassen redan vet. Förr så hade vi så att ehh tjejerna vi tjejer hade en dag då vi simma och killarna hade en annan.”
(Elev 6)

Eleverna anser att deras åsikter inte uppmärksammas inom idrottsundervisningen. Eleverna menar att lärarna följer sin planering och lämnar därmed inte utrymme för dess åsikter. Lärarna anser att delaktigheten är en viktig del inom elevernas lärande. Däremot kan vi utläsa att eleverna på olika sätt ser läraren som en faktor för dess exkludering från undervisningen. Eleverna hävdar att det finns någon form av exkludering eller favorisering när det kommer till lärarens sätt att planera och utföra lektionerna. Däremot kan vi se att eleverna bryr sig om varandras inkludering och delaktighet.

5.2.3 Observationsloggarna

Nedan kommer vi att presentera våra observationsloggar från idrottslektionerna vi observerade på. Inom dessa observationsloggar fokuserar vi på delaktigheten inom undervisningen.

“Under uppvärmningen stod läraren vid stereon och uppmanade eleverna tidvis ”kom igen nu!”[...] Läraren cirkulerar i idrottssalen och gav eleverna lite råd på dess kastteknik.[...] Vi observerade att eleverna pratade med varandra i ledet medan de väntade på sin tur. Eleverna motiverade varandra genom hejarop ”Sätt den! Vi är nära!”.(Skola Y)

“Läraren utförde en del danssteg inför eleverna och vi observerade hur andra elever iakttog honom. Lärarens närvaro och energi observerade vi att en del av eleverna uppmärksammade dansen och en del grupper använde sig av tipsen han gav till andra grupper [...]Under tiden som eleverna arbetade cirkulerade läraren runt salen och stannade till vid varje grupp gav råd.” (Skola X)

Utifrån observationsloggarna kan vi inte utläsa ett missnöje hos eleverna. Lärarna uppmuntrar och leder gruppen inom dem olika aktiviteterna i undervisningen. Inom observationsloggarna kan vi utläsa att lärarens närvaro och ledarskap har en påverkan på elevernas delaktighet. Inom observationslogg Y kan vi utläsa att lärarens närvaro bidrar med en positiv påverkan hos eleverna. Som vi kan observera i observationsloggen X försöker läraren att motivera eleverna till att delta i lektionen. Detta kan tolkas på olika sätt, lärarens vilja till elevernas deltagande begränsas till lektionerna, men elevernas ambitioner är att påverka planeringen för att känna sig inkluderade.

5.3 Att vara i gemenskap

5.3.1 Lärarens utsagor

Inom detta underkapitel kan vi läsa Lärarnas utsagor kring relationerna inom undervisningen. Lärarna inom denna studie hävdar att relationen är en viktig aspekt. Lärarna uttrycker att dess relation med eleverna är fungerade, men kan utvecklas.

“Man är ju allt från pappa till ah till lärare och allt däremellan[...] gruppdynamiken är ju avgörande för det. Det är ju mitt sätt och vara lärare med självklart, men det är ju olika.[...]där är det lite svårare kan man säga att få de att vara ihop. De är ju så oerhört olika och sen jaa de har lite olika problem en del så

där med men åhh det avspeglar sig ganska fort på idrotten[...]har de inte en kompis i klassen som kan samma språk så att de kan på den vägen liksom.” (Lärare A)

”Nah, det är riktigt bra måste jag säga både jag och eleverna trivs[...] Det fungerar inte helt bra men heller inte jättedåligt så att det kan ju alltid bli bättre.” (Lärare B)

Lärarna uttrycker att relationen inom undervisningen är fungerande, men kan bli bättre. Lärare A menar att relationen till eleverna är mer än den pedagogiska. Betydelsen som lärare har hos ungdomar är stor. En till faktor som Lärare A lyfter fram är att relationen som eleverna har mellan varandra kan medföra positiva påföljder inom undervisningen. Att eleverna kan ta hjälp av varandra för att förstå aktiviteten. Lärare B uttrycker att det finns brister i relationen till eleverna, men att relationerna är fungerande.

5.3.2 Gemenskapens inflytande hos eleverna

Inom detta underkapitel kan vi läsa Elevernas utsagor kring relationerna inom undervisningen. Eleverna menar på att relationen som finns inom undervisningen påverkar deltagandet och aktiviteten.

”Dem går alltid efter deras förslag, dom bryr sig om sig själva och inte om oss.[...] tappat kontakten själva idrotten förut var jag rätt så duktig så jag fick höga betyg och nu är jag lite det går ju lite neråt så tappat rätt så mycket.[...] eftersom jag är väldigt duktigt idrottare så påverkar jag på det sättet att många vill vara med mig och så ” (Elev 1)

”vi kommer bra överens jag förstår han och han förstår mig.[...] jag är mycket med klasskompisarna efter idrotten, till exempel om man kör någon lek och förlorar man blir inte arg på varandra[...] det finns vissa i klassen som inte kör någon sport och sånt där då passar jag dem och såhär försöker få med de i spelet...” (Elev 2)

”Jag har jättebra kontakt med honom, jag kan skoja med han [...] man får se andra sidor av de i sin klass, då vet man att den personen kanske inte kan ta det man säger. Så jag tycker att idrottslektionerna visar ganska många sidor av[...] jag känner själv att jag gör fel kan jag kolla på de och de gör rätt...” (Elev 3)

”Den är bra vi har oftast kul med varandra. Vi förstår varandra.” (Elev 4)

”Inte så jättebra asså läraren lyssnar ju inte som sagt, så vi får inte göra vad vi vill det är mest killarna som väljer.[...] Vi önskar oss bättre lärare någon som lyssnar ordentligt på tjejerna och inte bara killarna som får välja allting.” (Elev 5)

”Jag gillar inte min lärare så jätte mycket. ... han behandlar killar på ett sätt och oss tjejer på ett sätt.[...] det var ju lite tråkigt och då fick de två göra det på egen hand efter skolan, så ah mhm det var inte riktigt snällt.” (Elev 6)

Elevernas relation till lärarna är varierande, eleverna 2, 3 och 4 ansåg att dess relation till läraren är fungerande. Att eleverna 1, 5 och 6 ansåg att relationen till läraren inte var fungerande. Eleverna uttrycker även samspelet mellan varandra är viktigt under idrottslektionen. Eleverna hjälper varandra och skapar relationer med varandra under idrottslektionen. Eleverna uttrycker att de lär känna sina klasskamrater bättre under idrottslektionen. Vi kan utläsa i eleverna utsagor att dess är måna om sina klasskamraters deltagande.

5.3.3 Observationsloggar

Nedan kommer vi att presentera våra observationsloggar från idrottslektionerna vi observerade på. Inom dessa observationsloggar fokuserar vi på samspelet och relationerna som sker inom undervisningen.

”Vi observerade att eleverna pratade med varandra i ledet medan dess väntade på sin tur. De elever som var fokuserade på huvudaktiviteten och pratade om hur det gick för klasskamraterna. Eleverna motiverade varandra genom att uppmuntra med hejarop och ge varandra råd.” (Skola Y)

”Vi observerade att eleverna diskuterade med varandra i formandet av sin koreografi... Vi observerade hur en del elever använde sig av egna erfarenheter för att bidra till uppgiften. I en grupp observerade vi att eleverna använde sig av fotbollsrorelser i sin koreografi[...]Läraren utförde en del danssteg inför eleverna och vi observerade hur andra elever iakttog honom ... Vi observerade att en del av eleverna uppmärksammade dansen och en del grupper använde sig av tipsen han gav till andra grupper [...] använde sig av information han erhållit från eleverna för att dessa skulle använda sina intressen i formandet av koreografin.” (Skola X)

Vi kan utläsa inom observationsloggarna att samspelet mellan läraren och eleverna är fungerande. Inom observationsloggen X kan vi utläsa hur eleverna bidrar med sina egna intressen för att forma en koreografi, samt hur lärarens kännedom kring eleverna hjälpte honom att motivera en grupp. Vi kan utläsa inom observationslogg Y att eleverna motiverar varandra inom aktiviteter.

6. Diskussion

6.1 Resultatdiskussion.

I detta kapitel kommer vi att redovisa för hur resultatet i detta arbete kan sammankopplas med den litteratur som finns med i kapitlen ”Tidigare forskning” och ”Bakgrund”. Vi kommer inom detta kapitel även att använda oss av den hermeneutiska cirkeln för att försöka finna sammanhang mellan det insamlade resultatet och den tidigare forskningen inom ämnet.

6.1.1 Att vara kommunikativ

Lärarna A och B menar på att ämnet idrott och hälsa inte kräver avancerade språkkunskaper, lärarna menar på att genomgångarna av aktiviteter som elever med utländsk bakgrund känner till brukar vara förståeliga för dessa elever, men utmaningen brukar uppstå när lärarna skall ha genomgång kring aktiviteter som eleverna inte känner till. Jan Ekberg menar på att idrott är ett globalt ämne, många ungdomar världen över känner till olika idrottsliga aktiviteter, detta kan i sin tur underlätta för läraren under genomgångar av aktiviteter.⁷¹ Däremot uppstår utmaningen genom att förklara aktiviteter som eleverna inte känner till, lärarna menar på att extern personal kan i detta fall komplettera lärarens brister i förklarande syfte då den externa personalen kan förklara för eleverna hur olika aktiviteter ska genomföras. Skolverket hävdar att varje lärare skall kunna anpassa sin undervisning till elevernas villkor för att eleverna skall nå sina mål.⁷² Denna studie stödjer Claire McGlynn och Tim Londons studie då dessa forskare hävdar att läraren måste ta ansvaret för att skapa inkluderande klimat i klassrummet.⁷³ Vi kan utläsa att lärarna är medvetna över sina utvecklingsområden inom dess ledarskap, då de uttrycker att kommunikationen med eleverna kan förbättras. Ingemar Emanuelsson uttrycker vikten av att skapa en god lärandemiljö skall man omfamna det som är unika och inte betrakta det som en svårighet.⁷⁴ Läraren skall med hjälp av sin kunskap skapa en givande lärandemiljö som alla elever upplever delaktighet och förståelse inom. Detta innebär att språkutvecklingen inte enbart berör eleverna, men även läraren.

⁷¹ Ekberg 2009: 24-27.

⁷² Skolverket 2011: 7-11.

⁷³ McGlynn & London 2013: 172-174.

⁷⁴ Emanuelsson 2004: 108-113

Inom intervjuerna kunde vi sammanlagt finna att fyra av eleverna anser att det finns en otydlighet vid lärarens förklaring av olika aktiviteter. Eleverna 1, 2, 5 och 6 anser alla att lärarens instruktioner på något vis brister. Elev 1 menar på att lärarens instruktioner ofta brister och att detta kan leda till att otydlighet skapas i hur eleverna skall utföra lektionerna. Elev 2 anser att lärarens instruktioner inte alltid når fram till elever och att läraren i större utsträckning skall instruera kroppsligt hur olika övningar skall utföras. Elev 2 påstående stärks av elev 1. Eleverna 5 och 6 anser även de att det finns en klar otydlighet i hur läraren informerar eleverna kring hur olika övningar skall utföras. Lärarna menar på att de instruerar på ett bra sätt, men att deras kommunikation till eleverna kan bli bättre. Lärarna A och B anser att de i vissa fall inte behöver upprepa viss information, de kan i vissa fall bygga vidare på de aktiviteter som de tidigare utfört. Kerstin Von Brömssen menar i sin avhandling på att lärarna inte anpassar sin undervisning till elevernas villkor. Brömssen menar vidare att lärarna oftast föreställer sig att eleverna besitter kunskaper som eleverna egentligen inte besitter.⁷⁵ När läraren i sin tur utgår från denna föreställning i skapandet av en planering kan detta leda till att eleverna inte förstår ny kunskap eller att de framstår som ”dumma” inför sina klasskamrater. Elev 5 menar på att hon framstår som dum när hon inte förstår lärarens instruktioner. Sandra Arango, Darko Micic och Julio Ponce menar i sin uppsats på att språket är en viktig del i inkluderingsprocessen om läraren inte kan kommunicera rätt med eleverna kan elevernas förståelse av uppgiften brista.⁷⁶ Till skillnad från andra ämnen blir elevernas förståelse av olika aktiviteter synlig för läraren. Läraren skall hantera situationer som kräver hans/hennes vägledning eller stöd menar Roger Ellmin.⁷⁷ Utifrån observationsloggarna kan vi utläsa att idrottsläraren är delaktig inom undervisningen. Lärarna instruerar inom olika aktiviteter, samt ger eleverna feedback på dess prestation. Utifrån observationsloggarna X och Y kan vi utläsa att läraren är närvarande och hjälper eleverna, samt att eleverna hjälper varandra inom de olika aktiviteterna. Charlotte Hyltén-Cavallius lyfter fram nyttoperspektivet som innebär att varje individ har något att erbjuda till helheten.⁷⁸ I resultatet inom observationsloggarna kan vi utläsa att eleverna pratar med varandra. Denna kommunikation kan beröra hur eleverna skall hantera uppgiften eller aktiviteten. Om lärarens kommunikation

⁷⁵ Brömssen 2003: 299-300.

⁷⁶ Arango & Micic, Ponce 2008.

⁷⁷ Ellmin 2011: 56.

⁷⁸ Hyltén-Cavallius 2012: 95-96.

med flertalet utav eleverna brister kanske det finns ett fåtal som förstått läraren. Dessa elever kan hjälpa läraren att förmedla instruktionerna till sina klasskamrater.

Kommunikationen med eleverna behöver inte alltid ske på ett verbalt sätt. Eleven 2 menar i sin intervju på att läraren kan använda sig av kroppslig kommunikation, detta menar Elev 2 skulle underlätta enormt mycket. Lärarna A och B anser att dess kommunikation är bra men att den kan bli bättre, svåra moment kräver mer tid av dem och detta ställer både Lärare A och Lärare B inför utmaningar. Pirjo Lahdenperä och Margareta Sandström menar på att läraren har en viktig roll i skapandet av miljöer som främjar lärandet och förståelsen.⁷⁹ Jenny Nilsson och Monica Axelsson menar på att språket och utmaningarna som återfinns i de svenska klasserna är relativt hög, om läraren då utgår från att eleverna befinner sig på en hög nivå kan detta leda till att vissa elever halkar efter eller inte förstår vad läraren säger.⁸⁰ Kajsa Jerlinder menar på att bristen som en lärare har kan kompenseras genom att läraren använder sig av extern hjälp i form av olika assistenter, detta kan i sin tur leda till att eleverna inte får samma undervisning som sina kamrater och att detta leder till exkludering från ordinarie undervisning.⁸¹ McGlynn och London menar i sin studie på att läraren tog ansvaret för att skapa en mer inkluderande undervisning genom att arbeta kollegialt. Om lärarna arbetar tillsammans kan de då uppnå likvärdig undervisning för alla elever och därmed inom skolan.⁸² Lärarna A och B var dock inte emot att använda sig av extern hjälp, detta visar att lärarna är medvetna om sina brister och att de kan ta hjälp av extern personal för att uppnå skolans mål. Tomas Peterson menar på att idrottsundervisningen är ett praktiskt ämne, vidare menar han på att instruktiv kommunikation då läraren visar eleverna hur de skall utföra vissa aktiviteter är enormt viktigt inom idrottsundervisningen.⁸³

6.1.1.1 Idrotten som metod att utveckla språket

Inom intervjuerna menar lärarna på att de har instruktiv undervisning, alltså att lärarna visar de olika övningarna. Majoriteten av eleverna som intervjuats inom denna studie upplever att undervisningen inom idrott och hälsa består främst av verbala genomgångar vid instruktionen

⁷⁹ Lahdenperä & Sandström 2011: 93-97.

⁸⁰ Nilsson & Axelsson 2013:158.

⁸¹ Jerlinder 2005: 60-65.

⁸² McGlynn & London 2013: 172-174.

⁸³ Peterson 2000: 141-166.

till nya övningar. Lärarna menar också att eleverna måste lära sig att lyssna till lärarna då lärarna ser idrotten som arena för elever med utländsk bakgrund att utveckla sitt språk. Författarna Axelsson och Nilsson menar på att det måste finnas utmaningar för att eleverna skall utvecklas. Om eleverna enbart får repetera samma övningar kan motivationen till ämnet sjunka, detta kan i sin tur påverka eleverna negativt.⁸⁴ Pettersson menar att idrott och hälsa är ett ämne där läraren till största mån skall använda kroppen för att beskriva och instruera kring olika fenomen.⁸⁵ Resultaten inom denna studie visar att eleverna vill att läraren ska visa sina övningar mer kroppsligt. Jerlinder menar på att lärare skall anpassa sin undervisning för att alla elever skall inkluderas.⁸⁶ Roger Ellmin lyfter fram att oavsett vad läraren har för egna värderingar på hur undervisningen skall bedrivas skall läraren utgå från sitt demokratiska uppdrag och låta eleverna få kontroll över sin undervisning.⁸⁷ Inom intervjuerna av eleverna kan vi utläsa att eleverna vill att läraren skall ge instruktiv undervisning. Genom denna anpassning kan motivationen och förståelsen till ämnet öka hos eleverna.

I de observationerna som utförts kan vi inte utmärka att lärarna brister i sin kommunikation till eleverna. Läraren A upprepar sig när eleverna säger att de inte förstår och därför kunde vi som observatörer inte finna spår på att lärarna brister i sin kommunikation till eleverna. Vi kunde däremot observera att eleverna kommunicerade med läraren och varandra på ett utbrett sätt. Lahdenperä och Sandström lyfter fram att läraren har en stor roll i skapandet av en givande lärandemiljö som är interkulturell. Lärarens förståelse och kompetens har en stor betydelse för inkludering.⁸⁸ Utifrån observationsloggarna kan vi utläsa att lärarna är trygga i sitt ledarskap. Inom observationslogg Y har läraren en genomgång och försöker förmedla instruktionerna så att alla eleverna förstår. Inom observationslogg X samlar läraren gruppen vid slutet av lektionen, för att ge råd och fråga eleverna om hur uppgiften går.

⁸⁴ Nilsson & Axelsson 2013:154.

⁸⁵ Peterson 2000: 141-166.

⁸⁶ Jerlinder 2005: 63.

⁸⁷ Ellmin 2011: 56.

⁸⁸ Lahdenperä & Sandström 2011: 93-97.

6.1.2 Att vara delaktig

Alla elever förutom elev 4 menar på att läraren inte lyssnar på vad eleverna har att säga. Eleverna 1, 2 och 3 menar på att läraren sällan lyssnar på vad de har att säga och att läraren främst följer den planering som läraren har gjort. Eleverna 5 och 6 menar på att läraren inte lyssnar på flickorna i klassen och att han favoriserar pojkarna. Lärare B anser att han pratar med eleverna och att han därmed anpassar sin undervisning utifrån elevernas villkor. Inom intervjuerna med elever 5 och 6 kan vi utläsa att dessa flickor upplever någon form av favorisering då läraren enbart lyssnar på pojkarnas förslag. Jerlinder menar på att eleverna måste känna att de kan påverka sin undervisning, detta skulle i sin tur leda till att eleverna i större omfattning inkluderas i undervisningen. Om eleverna inte känner att de kan inkluderas i undervisningen kan deras motivation sjunka.⁸⁹ Skolverket lyfter fram vikten av att erbjuda alla elever en likgiltig utbildning.⁹⁰ Att läraren har kunskap kring att skapa en inkluderande miljö som alla elever upplever delaktighet inom är av ytterst vikt menar Lahdenperä och Sandstöm.⁹¹ I detta arbete är läraren en stor aktör. Basen för att främja en inkluderande lärandemiljö är relationen mellan eleven och läraren viktig menar Johan Liljestränd.⁹² Om eleverna upplever att läraren favoriserar eller inte uppmärksammar dess åsikt kan missnöje uppstå. Detta missnöje kan i sin tur påverka elevernas delaktighet. Läraren skall uppmärksamma elevernas åsikter inom idrottsundervisningen.

Nilsson och Axelsson menar att en av anledningarna till att elever inte lyckas kan vara att skolan inte uppmärksammar elevernas behov.⁹³ Att elevernas åsikter inte uppmärksammas kan i sin tur leda till att elevernas motivation till ämnet sjunker, detta kan vi se i fallet då Elev 6 berättar om sin situation. Det vi kan se inom intervjuerna och observationerna är att eleverna vill vara med och påverka sin undervisning, lärarna anser att det också är viktigt för lärarna att lyssna på elevernas villkor för att eleverna skall utvecklas, men hur fungerar detta i praktiken? Som vi kan utläsa i intervjuerna med eleverna lyssnar lärare A enbart på pojkarna, och att lärare B ibland lyssnar på eleverna. Att lyssna till elevernas förslag är viktigt menar Ellmin, elever som inte kan påverka sin undervisning känner sig exkluderade från undervisningen.⁹⁴

⁸⁹ Jerlinder 2005: 60-65.

⁹⁰ Skolverket 2011: 7-11.

⁹¹ Lahdenperä & Sandström 2011: 93-97.

⁹² Liljestränd 2011: 43-55.

⁹³ Nilsson & Axelsson 2013:158.

⁹⁴ Ellmin 2011: 20, 75-76.

Det vi kan utläsa i intervjuerna och observationerna är att lärarna och eleverna har skilda meningar kring inkluderingen, eleverna anser att de skall få bestämma över planeringen för att känna delaktighet. Lärarna anser att elevernas deltagande i lektionerna är därmed dess delaktighet, här kan vi utläsa att eleverna och lärarna har skilda dimensioner kring hur idrottsundervisningen skall utformas. Att idrottslärare skall kunna belysa olika aspekter utifrån olika fenomen skulle också öka elevernas delaktighet. Wonseok Choi och Rose Chepyator-Thomson menar på att utbildningen måste kunna förbereda lärarna för att på bästa sätt sätta sig in i olika fenomen för att förstå dessa fenomen.⁹⁵ I detta fall skulle det innebära att idrottslärarna sätter sig in elevernas perspektiv för att på bästa sätt inkludera eleverna. Inom observationsloggarna kan vi inte utläsa en favorisering, missnöje eller i brist på lärarens ledarskap inom idrottsundervisningen. Vi kan utläsa att lärarens närvaro kan påverka delaktigheten hos eleverna. Inom observationsloggarna kan vi utläsa att läraren instruerar en grupp och hur en annan grupp iakttar hans rörelser. Vi kan även utläsa i observationslogg Y att eleverna motiverar varandra i olika aktiviteter som leder till att delaktighet inom idrottsundervisningen ökar. Att skapa en lärandemiljö som främjar samspelet mellan elever är betydelsefull för undervisningen menar Lahdenperä och Sandström.⁹⁶ Inom detta ovannämnda fall kan vi utläsa hur elevernas samspel kan bidra till en ökad delaktighet inom idrottsundervisningen och bland varandra.

6.1.3 Relationerna inom idrottsundervisningen.

Eleverna 1, 2, 3 och 5 hävdar alla under sina intervjuer på att de lär sig av varandra. Dessa elever lyfter fram inte enbart områden som kan vara utmanande för dem, men också områden som kan vara utmanande för dess kamrater. Jerlinder menar på att skolan ska sträva efter att skapa normer som gör att eleverna bryr sig om varandra.⁹⁷ Att eleverna strävar efter att deras kamrater skall må bra visar att de faktiskt bryr sig om sina kamrater. Helle Rønholt menar att idrottsundervisningen är ett bra forum för eleverna att tränas i social kompetens.⁹⁸ Att fyra av de elever som intervjuats bryr sig om sina kamrater visar faktiskt att eleverna kan inkluderas genom varandra. Att eleverna välkomnar varandra och bryr sig om att stärka varandra visar att

⁹⁵ Choi & Chepyator-Thomson 2011: 16-19.

⁹⁶ Lahdenperä & Sandström 2011: 93-97.

⁹⁷ Jerlinder 2005: 60-65.

⁹⁸ Rønholt 2001: 325-326.

de vill att kamraterna skall inkluderas. Inom observationerna kan vi se att eleverna samspelar och att de visar varandra hur olika aktiviteter skall utföras.

Ellmin menar på att relationen mellan elever och läraren är viktig för att främja inkluderande klimat. Eleven måste kunna styra över sin egen utbildning.⁹⁹ Det är viktigt att spelet mellan olika aktörer i klassrummet är fungerande för att de olika aktörerna skall förstå varandra menar Lahdenperä och Sandström.¹⁰⁰ I denna studie kan vi utläsa att eleverna 1, 5 och 6 inte har bra relation till sina lärare, men att dessa elever inte känner sig inkluderade. Eleverna känner inte att läraren lyssnar till dem och detta kan i sin tur leda till en känsla av övergivenhet. Eleverna beskriver vidare att de har lärt sig enormt mycket av varandra, eleverna 1, 2, 3 och 5 menar alla på att de antingen har lärt andra olika aspekter inom idrottsundervisningen eller lärt sig genom att observera andra. Rønholt menar på att eleverna kan lära sig olika normer och aktiviteter genom att observera varandra, att samspelet mellan eleverna fungerar är en viktig aspekt för inkluderingen av elever med utländsk bakgrund inom idrottsundervisningen.¹⁰¹ Inom observationsloggarna Y och X kan vi utläsa att samspelet mellan lärarna och eleverna är fungerande. Lärarna leder gruppen i hel klass och på individnivå. Vi kan även utläsa att eleverna uppmärksammar varandras lärande inom undervisningen. Rønholt menar att eleverna lär sig från de olika reglerna inom aktiviteterna. Läraren har en stor roll i att skapa regler som upprätthålls på idrottsundervisningen. De normer och handlingar som eleverna lär sig under idrottslektionen kan uppvisas i dess sociala agerande utanför undervisningen. Detta kan medföra att elevernas omtanke av varandra och positiva motivation bidrar till starkare gemenskap.¹⁰²

6.2 Metoddiskussion

I detta arbete har vi använt oss av intervjuer och observationer. De intervjuer som gjordes tolkades utifrån hermeneutiska tolkningsmetoder. Att tolka information kan i vissa fall innebära att informationen tas ur kontext och blir opålitlig. Patel och Davidsson menar på att forskaren ständigt måste tolka informationen för att denna i sin tur skall bli fakta. I detta arbete har hermeneutik använts för att tolka den data som samlats in, inom hermeneutiken är

⁹⁹ Ellmin 2011: 75-76.

¹⁰⁰ Lahdenperä & Sandström 2011: 91-93.

¹⁰¹ Rønholt 2001: 326.

¹⁰² Rønholt 2001: 326-327.

forskarens uppgift att beskriva hur människor känner och detta gör att tolkningen av information blir nödvändig för djupare analys och förståelse kring olika individers tolkning.¹⁰³ Inom kvalitativa studier som denna blir respondentens känslor det som är trovärdigt, dessa känslor använder forskaren för att styrka olika typer av påståenden.¹⁰⁴

Detta är en studie som främst gjordes på lokal nivå. Intervjuerna och observationerna som gjordes skall därmed inte ligga till grund för generalisering inom inkludering, däremot kan validiteten inom denna studie begränsas till lokal nivå. Validiteten för denna studie är relevant för områden där studien utfördes, men att resultaten inom denna studie inte går att generalisera. Validiteten inom denna studie avgörs utifrån studiens omfattning och de resultat som studien innefattar menar Alan Bryman.¹⁰⁵ Alltså kan inte studiens resultat och slutsatser överföras och andra miljöer än de miljöer där studien är baserad.

Pålitligheten inom en studie baseras på studiens resultat och metod, studiens resultat ska vara öppna för granskning, studiens metod skall vara koncis och beskriva hur forskaren har arbetat för att tolka och framställa data. I detta arbete har vi utgått från detta krav då vi inom kapitlet ”Metod” försöka att beskriva hur denna studie har genomförts, vi motiverade även olika val av metoder för att läsaren skall få möjligheten att uppfatta anledningen till de val som gjorts.¹⁰⁶

Reliabilitet innebär att den insamlade data granskas, vi har inom detta arbete har vi inom delarna redovisat hur vi har utfört insamlingen av data.¹⁰⁷ I detta arbete har vi använt oss av observationer och intervjuer, dessa observationer och intervjuer har genomförts på ett konsekvent sätt, alltså har vi genomfört observationerna på samma sätt i de olika undervisningsmiljöerna, vi använde oss även av strukturerade intervjuer. Användningen av dessa metoder ger oss trovärdighet i resultatet, däremot kan resultatet variera beroende på den miljö där studien utförs.

¹⁰³ Patel & Davidsson 2011: 29-30.

¹⁰⁴ Bryman 2011: 160.

¹⁰⁵ Bryman 2011: 160.

¹⁰⁶ Bryman 2011: 355.

¹⁰⁷ Bryman 2011: 350.

Olika typer av data kan inom olika sammanhang leda till olika typer av slutsatser, inom den metod som vi valt för att analysera data har vi konstruerat tre olika kategorier där elevernas och lärarnas citat analyseras. Det som har varit grunden till dessa citat är just de påståenden som vi kunnat tyda ur transkriberingen som gjorts utifrån elevernas och lärarnas intervjuer. Är dessa påståenden pålitliga? Trovärdigheten av dessa påståenden avgörs beroende på antalet elever eller lärare som hävdar samma sak. Om flera elever eller lärare hävdar samma sak blir påståendet mer trovärdigt.¹⁰⁸ I denna studie har vi också använt oss av observationer som kan stärka eller djupare analysera en individs beteenden i relation till sina påståenden. Observationerna har hjälpt oss att djupare analysera olika individers uppfattning av olika företeelser. Observationerna visade att lärare och elever uppfattar samma företeelse på olika sätt.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Kvale & Brinkmann 2009: 160-163.

¹⁰⁹ Aspers 2012: 104-105

7. Slutsatser och Didaktiska implikationer

Att läraren tar elevernas åsikter på största allvar är ett av de viktigaste koncepten för inkludering: läraren måste kommunicera sitt budskap till eleverna på olika sätt för att eleverna skall inkluderas i undervisningen. Kommunikationen mellan läraren och eleverna är av kritiskt värde då läraren måste basera sin undervisning utifrån elevernas förslag för att eleverna skall känna sig inkluderade i undervisningen. Som vi kan läsa i intervjuerna upplever de flesta av eleverna att lärarna inte kommunicerar på ett tydligt sätt. Lärarna måste vara tydligare i sitt sätt att kommunicera sitt budskap för att eleverna skall inkluderas på ett tydligt sätt. Om lärarna inte kommunicerar via olika kommunikationskanaler kan vissa elever exkluderas från undervisningen.

I vissa fall tror läraren att den lyssnar på alla elever, men i vår studie kunde vi utläsa att lärarnas brist på kommunikation kan leda till att flickorna exkluderas undervisningen. Läraren måste utöka sin kännedom kring eleverna för att på bästa tillgodose elevernas behov. Om lärarens kännedom om eleverna brister kan exkluderingen vara ett faktum. För att eleverna skall lyckas måste eleverna känna samhörighet till undervisningen och detta är då en viktig aspekt för inkluderingen. Att elevernas åsikter inte uppmärksammas kan leda till deras motivation till ämnet sjunker vilket i sin tur kan leda till försämrade skolresultat. Här kan vi se att lärarens dimension av elevernas inkludering skiljer sig enormt mycket, läraren måste sätta sig in i elevernas perspektiv för att på bästa sätt inkludera eleverna. Läraren måste sätta sig in i elevernas dimensioner för att på bästa sätt förstå och inkludera eleverna inom undervisningen, här utgör lärarens utbildning en viktig faktor i träningen och förståelsen av eleverna.

Den inkluderande kraften behöver nödvändigtvis inte utgöras av läraren och lärarens sätt att undervisa. Som vi kan utläsa i intervjuerna och observationerna kan en del av den inkluderande kraften finnas i gruppen. Om eleverna bryr sig om sin undervisning och vill höja nivån på olika aktiviteter kan det leda till att de framför olika förslag till läraren, läraren måste i sin tur ta till sig av olika förslag för att förbättra sin undervisning. En lärare kan omöjligt observera alla företeelser i sin idrottshall, men eleverna är ibland väl medvetna om varandras brister, om läraren tar elevernas kritik på allvar kan det leda till att läraren inkluderar alla elever i undervisningen.

Inkluderingen behöver inte alltid ske genom läraren, även om skolverket strävar efter att ansvaret för inkludering skall finnas hos läraren. I vissa fall kan ansvaret för inkludering

finnas hos eleverna. Lärarna uttrycket att elever med utländsk bakgrund måste lyssna för att på bästa sätt inkluderas i undervisningen, om eleverna inte lyssnar kan det uppstå frustration. Elever med utländsk bakgrund måste i vissa fall ta ansvaret för sin egen undervisning och lyssna på läraren. Att det kommer finnas utmaningar är det ingen tvekar om då lärarna måste vara mer instruktiva i sitt sätt att genomföra sina genomgångar. Lärarna måste visa de olika övningarna genom att använda kroppen menar nästan alla elever i denna studie, dock upplever lärarna att idrottsundervisningen kan vara en arena för elever med utländsk bakgrund att utveckla sitt språk vilket kan vara en anledning till att lärarna har i större utsträckning muntliga genomgångar.

Relationen mellan olika aktörer i klassrummet är av enormt viktig karaktär när det handlar om inkludering av elever med utländsk bakgrund. För att eleverna skall inkluderas måste eleverna kunna lita på varandra och känna sig bekväma i varandras närvaro. Relationen mellan lärare och elever är också enormt viktiga i skapandet av inkluderande idrottsundervisning. I denna studie kan vi se att eleverna påstår att de har dålig relation till läraren känner att de inte är inkluderade i undervisningen. De olika aktörerna i klassrummet måste alltså lita på varandra för att kunna inkludera varandra i undervisningen och skapa undervisningsmiljö där alla parter i skolan trivs och känner att de är delaktiga.

7.1 Didaktiska implikationer

Inkluderingen i idrottsundervisningen är en ny företeelse, tidigare har forskningen enbart fokuserat på integration, för att utvecklas krävs forskning kring nya metoder kring invandrarelevens inkludering i skolan. Hur ska läraren arbeta mer inkluderande för att eleverna ska känna sig motiverade till undervisningen? I detta arbete ges ett antal förslag till hur läraren skall resonera, detta arbete ger även läraren olika aspekter att resonera utifrån. I detta arbete resonerar vi kring kommunikationen, elevernas ansvar inom den inkluderande undervisningen och samspelet mellan läraren och eleverna. Att läraren får olika företeelser att tänka på är denna studies bidrag till undervisningen och forskningsvärlden. Detta arbete visar på att det inte finns enbart ett sätt för att inkludera eleverna, inkluderingen måste ske med hjälp av olika typer av kommunikationsmetoder och relationer. Det läraren kan göra för att inkludera eleverna i undervisningen är att utvärdera sin kommunikation och relation till eleverna. Att utvärdera innebär att ifrågasätta sitt sätt att bemöta individerna, genom att

ifrågasätta kan läraren arbeta för att utvecklas. Denna utveckling kan i sin tur leda till att läraren finner nya sätt att undervisa. Att finna nya sätt för undervisning kan i sin tur leda till att läraren finner ett sätt för att inkludera eleverna.

7.1 Vidare forskning

Då denna studie har fokuserat på att behandla inkluderingen i klassrummet och hur lärare arbetar inkluderande samt hur eleverna känner sig inkluderade, hade en kvantitativ studie kring just detta ämne varit intressant. I detta arbete har vi arbetat kvalitativt och använt oss av hermeneutiska tolkningsmetoder, men en intressant variant av denna studie hade varit en kvantitativ studie som behandlar lärarnas eller elevernas perspektiv med inkluderingen i fokus. Att först konstruera enkäter utifrån de olika kategorierna som redovisats för att senare analysera enkäternas resultat skulle innebära nya infallsvinklar eller kontureringen av nya kategorier som kan hjälpa lärare i sitt sätt att arbeta och tillföra nya aspekter i forskningsvärlden. En kvantitativ studie skulle kunna innebära att studien skulle gå högre generalisering, med tanke på antalet respondenter.

8. Referenser

8.1 Tryckta källor

Aspers, Patrik, *Etnografiska metoder att förstå och förklara samtiden*, Johanneshov: TPB, 2012.

Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2:a, [rev.] uppl, Malmö: Liber, 2011.

Dahlgren, Lars-Owe & Johansson, Kristina, "Fenomenografi", Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.), *Handbok i kvalitativ analys*, 2:a utök. uppl., s. 162-175, Stockholm: Liber, 2015.

Ekberg, Jan Erik, *Mellan fysisk bildning och aktivering: en studie av ämnet idrott och hälsa i skolår 9*, Högskolan i Malmö, Malmö: lärarutbildningen, 2009.

Ellmin, Roger, *Elevens lärande: att erbjuda möjligheter*, Johanneshov: TPB, 2011.

Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, *Att utreda, forska och rapportera*, Johanneshov: TPB, 2011.

Emanuelsson, Ingemar, "Integrering/inkludering i svensk skola". Jan, Tøssebro (red.), *Integrering och inkludering*, s. 101-120, Lund: Studentlitteratur, 2004.

Hyltén-Cavallius, Charlotte, "Kulturens mångfald", Dartsch, Christine & Pihlblad, Johan, (red.), *Vem platsar i laget?: en antologi om idrott och etnisk mångfald*, Stockholm: Centrum för idrottsforskning, s. 65-102, 2012.

Jerlinder, Kajsa, *Rättvis idrottsundervisning för elever med rörelsehinder: dilemma kring omfördelning och erkännande*, Örebro universitet, Örebro: Institutet för handikappvetenskap, IHV, 2005.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, 2:a uppl., Lund: Studentlitteratur, 2009.

Larsson, Håkan, "Lika för alla – om likabehandling i idrott och hälsa", Larsson, Håkan & Meckbach, Jane (red.), *Idrottsdidaktiska utmaningar*, 1:a uppl., Liber, Stockholm, s. 233-249, 2007.

- Lorentz, Hans, "Mot framtidens mångkulturella skola", Lahdenperä, Pirjo & Lorentz, Hans, (red.), *Möten i mångfaldens skola: interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*, 1:a uppl., s.173-200, Lund: Studentlitteratur, 2010.
- Lahdenperä, Pirjo & Sandström, Margareta, "Klassrummets mångfald som didaktisk utmaning", Hansén, Sven-Erik & Forsman, Liselott, (red.), *Allmändidaktik: vetenskap för lärare*, 1:a uppl., Lund: Studentlitteratur, 2011.
- Liljestrand, Johan, *Demokratiskt deltagande: diskussionen som undervisning och demokrati*, 1:a uppl., Stockholm: Liber, 2011.
- McGlynn, Claire & London, Tim, "Leadership for inclusion: conceptualising and enacting inclusion in integrated schools in a troubled society", *Research Papers in Education*, Vol 28, nr 2, s. 155-175, 2013.
- Nilsson, Jenny & Axelsson, Monica, "'Welcome to Sweden...': Newly Arrived Students' Experiences of Pedagogical and Social Provision in Introductory and Regular Classes", *International Electronic Journal of Elementary Education*, vol 6, nr1, s. 137-167, 2013.
- Patel, Runa & Davidson, Bo, *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, Lund: Studentlitteratur, 2011.
- Peterson, Tomas, 'Idrotten som integrationsarena?', Göran Rystad & Svante Lundberg (red.), *Att möta främlingar*, s. 141-166, 2000.
- Rønholt, Helle, "Socialt lärande", Annerstedt, Claes & Peitersen, Birger, Helle Rønholt, *Idrottsundervisning: ämnet idrott och hälsas didaktik*, s. 325-332, Göteborg: Multicare, 2001.
- Thurén, Torsten, *Vetenskapsteori för nybörjare*, 1:a uppl., Stockholm: Runa, 1991.
- Trost, Jan, *Kvalitativa intervjuer*, 4:e, [omarb.] uppl., Lund: Studentlitteratur, 2010.
- Skolverket, *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*, Stockholm: Skolverket, 2011.
- Strålfors, Peter & Olsson, Anders G, *Vetenskapligt förhållningssätt: introduktion till ett vetenskapligt tänkande och arbetssätt speciellt inom biomedicinsk forskning*, Lund: Studentlitteratur, 1998.

Svenska Unescorådet, Specialpedagogiska skolmyndigheten, *Riktlinjer för inkludering: att garantera tillgång till utbildning för alla. Del 1 – inlaga 2008*, Stockholm: Svenska Unescorådet, 2008.

8.2 Elektroniska källor

Arango, Sandra & Darko Micic, Julio, Ponce, *Elever med utländsk bakgrund i den svenska skolan -En studie om hur invandrare upplever integration i den svenska skolan*, Jönköping: Högskolan i Jönköping, *Tillgänglig på Internet: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:24500/FULLTEXT01.pdf>* (Hämtad 2015-11-06).

Choi, Wonseok & Chepyator-Thomson, Rose, "Multiculturalism in Teaching Physical Education: A Review of U.S. Based Literature", *Journal of Research*, volume 6 nr 2, s. 14-20, 2011, *Tillgänglig på Internet: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ954492.pdf>* (Hämtad 2015-11-06).

Brömssen, Kerstin von, *Tolkningar, förhandlingar och tystnader: elevers tal om religion i det mångkulturella och postkoloniala rummet*, Göteborg: Göteborgs Universitet, 2003, *Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/10525>* (Hämtad 2015-11-06).

NE.se,"Sökord: Delaktighet", *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-. *Tillgänglig på Internet: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/delaktighet>* (Hämtad 2016-01-13).

NE.se,"Sökord: Inkludering", *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-. *Tillgänglig på Internet: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inkludera>* (Hämtad 2015-12-30).

NE.se,"Sökord: Integrering", *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-. *Tillgänglig på Internet: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/integration>* (Hämtad 2015-12-30).

NE.se,"Sökord: Kommunikation", *Nationalencyklopedin*, Malmö, 2000-. *Tillgänglig på Internet:*

<http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kommunikation>
(Hämtad 2016-01-13).

Skolverket, SIRIS, *Siris.skolverket.se*, 2014, Tillgänglig på Internet:
<http://siris.skolverket.se/siris/f?p=Siris:1:0> (Hämtad 2015-11-21).

Vetenskapsrådet, *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, Stockholm: Vetenskapsrådet, 2002, Tillgänglig på Internet:
http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf
(Hämtad 2015-11-15).

Bilagor

Bilaga 1 - Intervjufrågor till lärare och elever

Frågeformulär - Elev

Uppvärmning

1. Vill du presentera dig?
2. Hur känner du kring skolan?
3. Hur tänker du/känner du kring din egen hälsa och idrott generellt?
4. Betyder idrott och hälsa undervisningen något för dig?

Idrottsundervisning

5. Hur upplever du att idrottssundervisningen fungerar?
6. Har du förslag på hur idrottsundervisningen kan bli ännu intressantare?

Läraren

7. Hur tror du att din lärare planerar din idrottsundervisning?
8. Anser du att dina åsikter uppmärksammas i undervisningen?
9. Hur tycker du att samspelet mellan dig och läraren fungerar?
10. Hur fungerar sammanhållningen under- och efter idrottsundervisningen?
11. Känner du att du påverkar idrottsundervisningen?

Elevens upplevelser

1. Känner du att du lärt dig något nytt om dina klasskamrater under idrotten?
2. När läraren presenterar olika aktiviteter eller övningar hur tycker du då att genomgången har varit?
3. Har du något som du vill tillägga?

Frågeformulär – Läraren

Uppvärmning

1. Vill du presentera dig?
2. Vilka känslor har du kring ämnet idrott och hälsa?
3. Hur tycker du att din utbildning har förberett dig för att undervisa i ämnet idrott och hälsa?
4. Har du genomgått fortbildning som behandlar bemötande av olika etniciteter?

Idrottsundervisning

5. Hur tycker du att idrottsundervisningen fungerar i ert klassrum?
6. Anser du att idrottsundervisningen påverkas av de olika etniciteterna i gruppen, om ja vill du utveckla ert svar?

Läraren

7. Hur planerar du idrottsundervisningen?
8. Hur anser du att dina genomgångar av olika aktiviteter är?
9. På vilket sätt integrerar du eleverna i undervisningen?
10. Hur tycker du att samspelet fungerar mellan dig och elever med utländsk bakgrund?

Eleven

11. Vilka förmågor upplever du att elever med utländsk bakgrund utvecklar inom idrottsundervisningen?
12. Hur arbetar du för att alla elever skall vara med och delta inom idrottsundervisningen?
13. Har du något som du vill tillägga?

Bilaga 2 - Brevet till skolorna

Hej Anonym!

Jag heter Amel Balic och tillsammans med min klasskamrat Mohammed Alhabib är vi två lärarstudenter som studerar på Högskolan i Halmstad till att bli ämneslärare i Idrott och hälsa, samt historia och religion. Vi är på slutet av vår utbildning och skriver ett examensarbete inom vårt förstaämne Idrott och hälsa. Vi skulle hemskt gärna vilja utföra observationer och intervjuer på en av era årskurs nio elever som läser idrott och hälsa.

Studiens syfte är ” att undersöka hur elever med utländsk bakgrund i årskurs nio i en mindre svensk kommun upplever sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter. Ett delsyfte i detta arbete är att undersöka hur läraren upplever att hon/han formar sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter.” För att välja skola har vi använt oss av sökmotorn SIRIS från Skolverket där vi tittat på elevstatistiken. Vi har tittat på skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund, och er skola anser vi vara lämplig för vår studie. Den period vi har tänkt utföra dessa intervjuer och observationer är under vecka 49, 50 och 51.

Deltagandet är helt frivilligt. Intervjun och observationerna får avbrytas när som helst, även avslutas, om eleverna eller läraren så önskar. Som deltagare i denna studie försäkrar vi att alla deltagare och skolor anonymitet. Detta betyder att vi kommer använda oss av fingerade namn på skolor och deltagare, vilket medför att läsaren av denna uppsats inte kommer få reda på var studien skett. Materialet kommer endast hanteras av oss som skriver uppsatsen, men även vår handledare. Handledare för forskningsstudien är universitetslektorn Lars Kristén. Om Ni väljer att medverka så kommer vi (vid behov) att skicka med ett formulär där vi får målsmans godkännande för elevernas medverkande. Detta formulär kommer vi att ta med oss, och dela ut till eleverna, för att vårdnadshavarna kan underteckna. Detta gäller elever som ej ännu fyllt 15 år.

Om ni är intresserade av att medverka i denna studie hade vi varit tacksamma. Svara senast onsdagen den 6 december. Ni kan nå oss på en av dessa mail:

Amel Balic, Amebal11@student.hh.se, 072-218 14 17.

Mohammed Alhabib, Mohalh11@student.hh.se, 073-722 49 44.

Lars Kristén, Lars.Kristen@hh.se, 035- 16 72 15.

Tack på förhand för hjälpen och att ni tog er tiden att läsa igenom detta meddelande!
Med vänliga hälsningar, Amel Balic och Mohammed Alhabib.

Bilaga 3 - Samtyckesblankett

INFORMATION TILL VÅRDNADSHAVARE

Jag heter Amel Balic och tillsammans med min klasskamrat Mohammed Alhabib är vi två lärarstudenter som studerar på Högskolan i Halmstad till att bli ämneslärare i Idrott och hälsa, samt historia och religion. Vi är på slutet av vår utbildning och skriver ett examensarbete inom vårt förstaämne Idrott och hälsa. Studiens syfte är ” att undersöka hur elever med utländsk bakgrund i årskurs nio i en mindre svensk kommun upplever sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter. Ett delsyfte är att undersöka hur läraren upplever att hon/han formar sin idrottsundervisning utifrån inkluderande aspekter.”

För att välja skola har vi använt oss av sökmotorn SIRIS från Skolverket där vi tittat på elevstatistiken. Vi har tittat på skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund, och ditt barn undervisas på en skola vi anser vara lämplig för vår studie. Intervjuerna kommer att spelas in på inspelningsfunktionen på våra mobiltelefoner för att sedan skrivas ner och analyseras för att efter uppsatsens godkännande, förstöras. Eleverna i studien kommer att avidentifieras och vi kommer att ge dem kodnamn som genomgående kommer att användas i studien. Eleverna kommer alltså att vara anonyma liksom skolan och dess deltagande är helt frivilligt där eleven kan avbryta intervjun när som helst.

Din ungdom, som ännu ej fyllt 18 år, har anmält sig frivilligt till att delta i en intervju och därför behöver vi ditt samtycke som vårdnadshavare för att kunna utföra intervjun.

Vi svarar gärna på frågor om studien! Ring i så fall till oss på våra mobilnummer nedan eller maila oss på nedanstående adress. Vår handledare heter Lars Kristén är verksam på Högskolan i Halmstad.

Jag har läst igenom ovanstående information och samtycker till att

.....deltar i studien.

Vårdnadshavares namn:..... Ort/datum.....

Jag har läst igenom ovanstående information och samtycker till att deltaga i studien.

Ungdomens namn:Ort/datum.....

Amel Balic, Ameball1@student.hh.se, 072-218 14 17.

Mohammed Alhabib, Mohalh11@student.hh.se, 073-722 49 44.

Lars Kristén, Lars.Kristen@hh.se, 035- 16 72 15.

Bilaga 4 – Mall för Observationslogg

ELEVER	IDROTSSUNDERVISNING	LÄRARE

Amel Balic lärarkandidat i idrott och hälsa.

Mohammed Alhabib lärarkandidat i idrott och hälsa.

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se